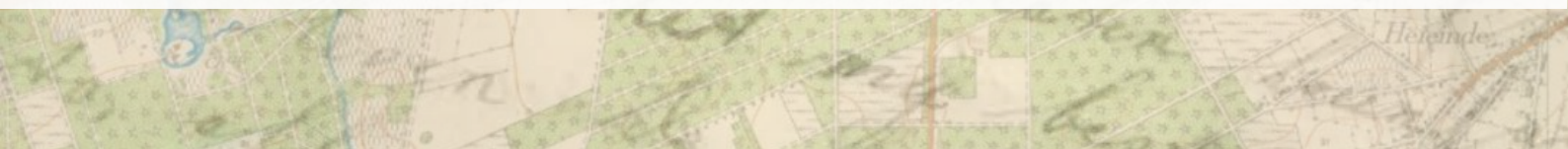

Beerse Geelgorsstraat

Eindrapport van een opgraving ter hoogte van de Geelgorsstraat te Beersse

Rapport Nr. 25-0737AO

Titel

Beerse Geelgorsstraat: Eindrapport van een opgraving ter hoogte van de Geelgorsstraat te Beerse

Auteur(s)

Axel Theyskens

Erkende archeoloog

2019/00002 INDAR bv

2024/00017 Axel Theyskens

Projectnummer INDAR Bv

2025-0737

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2025D226

Plaats en datum

Beerse, 14/07/2025

Voorblad

Referentie kaart Beerse 1939: Cartesius.

.

©INDAR bv. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	4
1.1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.1.	Administratieve gegevens	4
1.1.2.	Onderzoeksopdracht	7
1.1.3.	Randvoorwaarden	11
1.2.	Aanleiding	11
1.3.	Archeologische voorkennis en resultaten archeologisch vooronderzoek	13
1.3.1.	Bureauonderzoek	13
1.3.2.	Landschappelijk booronderzoek	14
1.3.3.	Proefsleuven	15
1.4.	Werkwijze en strategie	16
1.4.1.	Algemene bepalingen	16
1.4.2.	Specifieke methodologie	16
1.4.3.	Selectie vondsten	17
1.4.4.	Staalname	17
1.4.5.	Metaaldetectie	19
1.4.6.	Criteria	19
1.4.7.	Duur, fasering en kostenraming opgraving	19
1.4.8.	Personeelseisen	20
1.4.9.	Risicoanalyse en remediëring	20
1.4.10.	Deponeren archeologisch ensemble	21
1.4.11.	Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie	21
2.	Assessmentrapport	26
2.1.	Inleiding	26
2.1.1.	Sporen en structuren	26
2.1.2.	Vondsten en stalen	28
2.2.	Besluit	28
2.2.1.	Datering en interpretatie	28
2.2.2.	Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen	28
2.2.3.	Uitwerking en deponering	29
3.	Beschrijving van het kader van de archeologische site	30
3.1.	Beschrijving van het aardwetenschappelijk kader	30
3.1.1.	Topografische situering	30
3.1.2.	Landschappelijke en hydrografische situering	30
3.1.3.	Geologische en bodemkundige situering	30
3.2.	Beschrijving van het historische kader	36

3.2.1.	Cartografische bronnen	37
3.3.	Beschrijving van het archeologische kader	49
4.	Aardkundige beschrijving	55
4.1.	Inleiding.....	55
4.2.	Bodemopbouw binnen het plangebied	55
4.3.	Conclusie en effecten op de aanwezige archeologie.....	59
5.	Beschrijving van de archeologische site.....	62
5.1.	Inleiding.....	62
5.2.	Sporen uit de metaaltijden	62
5.2.1.	Mogelijke spieker	62
5.2.2.	Geïsoleerde paalkuilen	64
5.3.	Vondsten en sporen uit de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd	68
5.3.1.	Een perceelsgreppel.....	68
5.3.2.	Geïsoleerde kuil.....	69
5.4.	Onbepaald	70
6.	Vondsten en stalen	74
6.1.	Aardewerk	74
6.1.1.	Inleiding.....	74
6.1.2.	Aanwezige aardewerksoorten	74
7.	Synthese	76
7.1.	Algemeen	76
7.2.	Vergelijking met andere vindplaatsen	77
7.3.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	78
8.	Lijst met figuren	82
9.	Lijst met tabellen	83
10.	Bibliografie	84
11.	Bijlagen	86

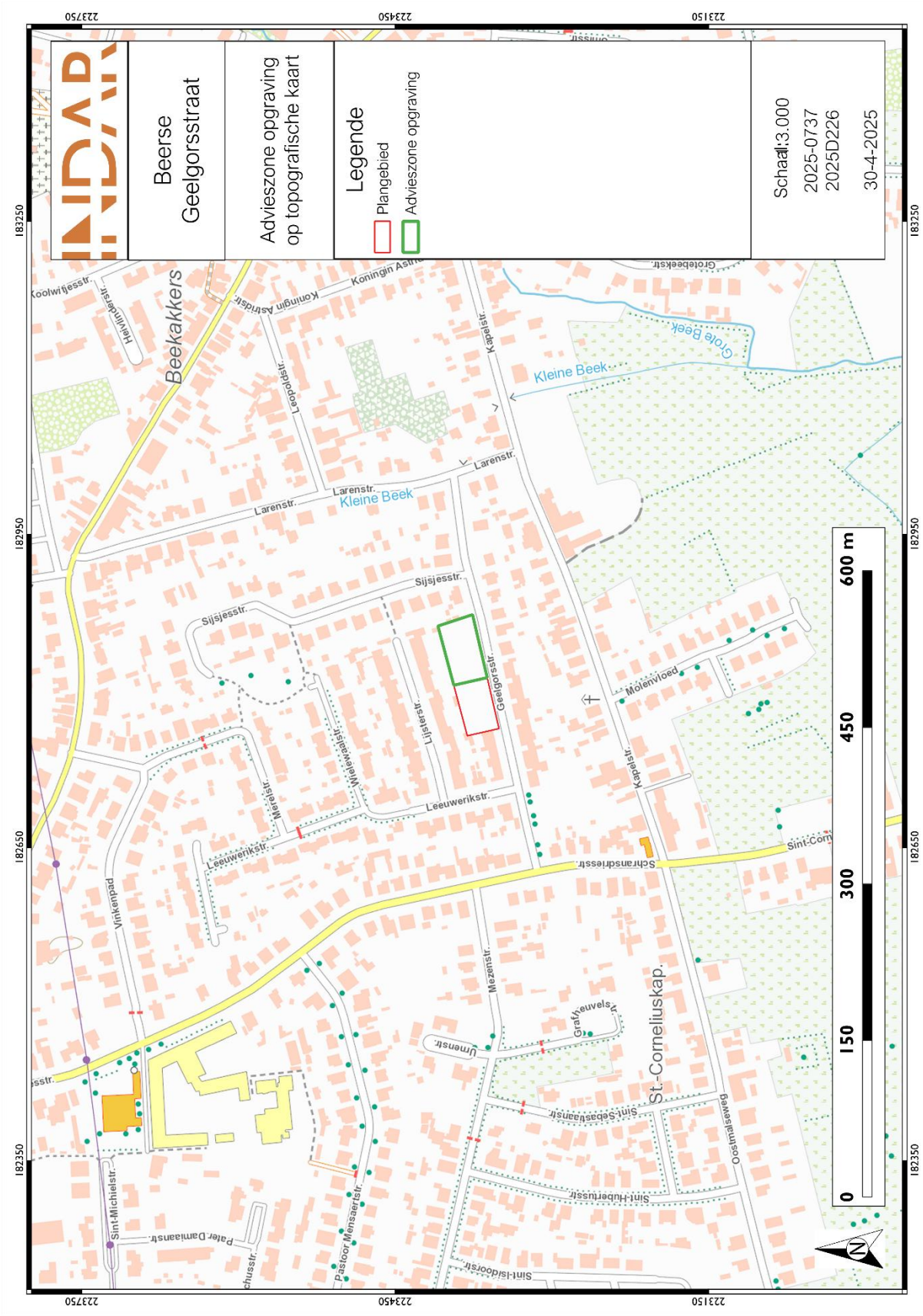

I. INLEIDING

1.1. Beschrijvend gedeelte

1.1.1. Administratieve gegevens

Projectcode INDAR		2025-0737
Projectcode Onroerend Erfgoed		2025B226
Locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Beerse
	Straat	Geelgorsstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Beerse
	Afdeling	1
	Sectie	A
	Percelen	256F3, 256G3 en 256 H3
Coördinaten	X-min, Y-min	182757.0691693166736513,223350.6120736851589754
	X-max, Y-max	182873.1290441602177452,223409.0838634223327972
Oppervlakte plangebied		Ca. 2038 m²
Erkend Archeoloog		2019/00002 INDAR bv 2024/00017 Axel Theyskens

Figuur 1: Advieszone en plangebied op de topografische kaart¹

¹ AGIV 2025.

1.1.2. Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het vervolgonderzoek, met name een opgraving, kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de nota PEPERMANS & VAN STEENLANDT 2025 met ID 32998 en projectcode 2025C219.

Deze nota werd opgemaakt naar aanleiding van de geplande verkaveling langs de Geelgorsstraat te Beerse.³ Dit vervolgonderzoek, met name een archeologische opgraving, kadert binnen het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Voorgaande de opgraving werden een bureau-, landschappelijk bodem- en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.⁴ Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek de aanwezigheid van archeologische sporen uit mogelijk verschillende perioden. Er werd ca. 2.038 m² geselecteerd om vlakdekkend op te graven.

Voor algemene wetenschappelijke advisering werd beroep gedaan op de regiokennis van erfgoedconsulent Jef Van Doninck (Erfgoed Nooderkempen).

Op basis van de nota werden enkele onderzoeksvragen geformuleerd die minimaal beantwoord moeten worden in het eindrapport:

Landschappelijk kader:

- Welke bodemhorizonten worden in de profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en de archeologische sporen?
- Hoe zag het landschap er tijdens de verschillende bewonings- en gebruiksfases uit?
- Heeft de bodem of het landschap een invloed gehad op het landgebruik en de landinrichting?
- Zijn er doorheen de tijd, veranderingen op getreden in het landschap en het landschapsgebruik? Zijn deze veranderingen veroorzaakt door de mens?

Nederzetting:

- Wat is de aard van de vindplaats?
- Is de begrenzing van de nederzetting bereikt? Zoja; waar bevindt zich deze begrenzing en hoe manifesteert zich deze?
- Wat is de datering van de nederzetting en zijn er meerdere fases te herkennen?
- Is er sprake van een ruimtelijke inrichting van het landschap waarbij bepaalde zones een bepaalde functie kenden of toebehoorden aan één erf?

³ PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M., 2025.

⁴ DE LANGHE, H. & VERRIJCKT, J. 2024; PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M., 2025.

- Zijn er gebouwplattegronden aanwezig? Zoja; tot welk type behoren deze gebouwplattegronden? Zijn er uitspraken te doen omtrent datering, functie, constructie en gebruik?
- Zijn er andere sporen, structuren of vondsten die wijzen op de aanwezigheid van een nederzetting of activiteiten die rechtstreeks verband houden met deze nederzetting?
- Zijn er sporen aanwezig die verband houden met een specifieke ambacht?

Materiële cultuur:

- Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Zijn er uitspraken te doen omtrent typologie, functie en datering van de vondsten?
- Zijn de vondsten van lokale oorsprong of wijzen deze op (handels)contacten met andere gebieden?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de gebruikers?
- Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot het aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomst en verschillen zijn aanwijsbaar?
- Was er sprake van herkenbare culturele invloeden en uitwisseling van producten vanuit andere gebieden? En zo ja: van waar en welke invloeden? Zijn er ook aanwijzingen voor de oorzaak van deze culturele invloeden? Is dit door middel van specialistisch onderzoek aan te tonen?
- Zijn er op basis van botanisch onderzoek uitspraken te doen over de ontwikkeling van het landschap en de voedsel economie? Zo ja, hoe verliepen deze ontwikkelingen?
- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk op basis van het uitgevoerde assessment?
- Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van de eventuele vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit ervan?
- Is er enige vorm van begrenzing zichtbaar?

Grafcontexten (indien aanwezig):

- Welke type graven (grafmonumenten, brandrestengraven, bone packs,...) kunnen worden onderscheiden?
- Is er een relatie tussen de type graven en de dateringen?
- Zijn er grafgiften aangetroffen? Wat is de relatie met a) de typegraven en b) de periodisering van de graven?

- Op welke manier is de nederzetting en/of het grafveld en het omliggende landschap ingericht? Is er een directe relatie met het landschap? Is het grafveld beperkt tot een landschappelijke hoogteligging?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap met betrekking tot de onderzochte periodes? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periodes of wijzen de resultaten op een specifieke functie of omstandigheden binnen de nederzetting?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over het grafveld?

Specialistische analyse op grafcontexten (indien aanwezig):

- Wat kan gesteld worden over de demografie van de graven op basis van biologische sekse en leeftijd en is dit te relateren aan de locatie of positie van het graf in het grafveld?
- Wat kan over het voorkomen van ziektes of pathologische afwijkingen in de verleden populatie gezegd worden?
- Wat is de datering van de crematie/brandresten?
- Wat kan gezegd worden over de mogelijk aanwezige mobiliteit en landschapsgebruik van de individuen? Aanbevelingen:
- Welke onderzoeken kunnen in de toekomst de kennis van de site uitbreiden?
- Zijn er vondsten die conserveringsmaatregelen nodig hebben zodat deze voor de toekomst bewaard kunnen blijven?

Figuur 3: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek op orthofoto⁵

⁵ PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M, 2025.

1.1.3. Randvoorwaarden

Er moet ten allen tijden een buffer in acht worden genomen ten opzichte van de perceelsgrenzen aangezien er bebouwing en afrastering voorzien is tot op deze perceelsgrens vanuit de omringende bebouwing. Er is in het oosten van een plangebied een peilbuis aanwezig. Deze dient behouden te blijven.

1.2. Aanleiding⁶

De aanleiding van het onderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een verkaveling langsheen de Geelgorsstraat te Beerse. De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling in 13 loten. De verkaveling vindt plaats in twee fases: fase 1 betreft perceel 256h3, fase 2 betreft de overige percelen. Vermits evenwel voorliggende percelen allen op termijn verkaveld worden, werden ze allen in de huidige archeologienota opgenomen.

Binnen de 13 loten die ingedeeld worden voor woningbouw, kan telkens één woning opgetrokken worden. De constructie van deze woningen maakt geen deel uit van de vergunningsaanvraag. Hierdoor zijn er geen gegevens gekend omtrent funderingstype, funderingsdiepte, randstructuren en locatie van nutsvoorzieningen. Algemeen kan aangenomen worden dat de woningen zelf op een diepte van minstens 80 cm (vorstvrije zone) gefundeerd worden. Indien er kelders geplaatst worden zal de uitgraafdiepte ca. 250 cm bedragen. Rondom deze woningen zullen de benodigde nutsvoorzieningen geplaatst worden. In de tuinzones van de woningen kunnen bijkomende constructies voorzien worden. Hierdoor kan men niet garanderen dat deze gevrijwaard blijven van toekomstige bodemingrepen.

---

⁶ DE LANGHE & VERRIJCKT, 2024.

Figuur 4: Overzicht van het verkavelingsplan en de bouwloten op orthofoto.⁷

⁷ AGIV 2024; DE LANGHE, H. & VERRIJCKT, J. 2024.

1.3. Archeologische voorkennis en resultaten archeologisch vooronderzoek

1.3.1. Bureauonderzoek^a

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Beerse, ter hoogte van het vroegere gehucht De Baene. Een aannemelijke verklaring voor de plaatsnaam afgeleid van "bar", woest, weinig begroeid stoelt allicht op de onvruchtbare zand- en leembodem. Een tweede mogelijkheid, waarbij onder "beer" een moerassige beek wordt verstaan, is een verwijzing naar de Laak. De vondst, anno 1880, van een versteende uitgeholde eik, gebruikt als waterput, en een urne van gebakken aarde, zou op een Gallo-Romeinse nederzetting kunnen duiden.

Op historisch kaartmateriaal is het plangebied steeds gelegen ter hoogte van akkers en velden achter bebouwing aan de omringende wegenis. Op het 18de eeuws kaartmateriaal ontsluit een dreef deze akkers en velden, 19de -eeuwse kaartmateriaal toont een veldweg vlak ten zuiden van het plangebied. Deze voetwegen zouden kunnen teruggaan tot de middeleeuwen. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de middeleeuwen hoog, de verwachting naar sites uit de nieuwe en nieuwste tijd is eerder matig tot laag. Er zouden zich uit deze periodes vnl. off-site fenomenen binnen het plangebied kunnen bevinden.

Het plangebied zelf is te situeren tussen 27,5 m + TAW en 28,3 m + TAW en helt zacht af in oostelijke richting, naar de Kleine Beek toe. Wanneer de ruimere omgeving rondom het plangebied bekeken wordt, is ten zuiden van het plangebied een lager gelegen valleizone met de Laakbeek aanwezig. Het plangebied zelf ligt hoger, op de zuidelijke helling van de cuesta van de kleien van de Kempen. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als droge tot matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont (bodemserie Zbm en Zcmy). Onder het plaggende kan nog een podzolprofiel bewaard zijn. Gelet op de landschappelijke ligging, op een hogere locatie in een omgeving met enkele beekvalleien, is er een hoge verwachting voor steentijd artefactensites aanwezig. Doordat er sprake is van een podzolbodem, is de kans op het aantreffen van intact bewaarde artefactenvindplaatsen uit de vroege prehistorie (steentijd) hoog. Het plangebied zelf kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent veel archeologische vondstlocaties. Voornamelijk archeologische sites uit de metaaltijden en de middeleeuwen zijn talrijk aanwezig, maar ook vondsten uit de steentijd, de Romeinse periode en de nieuwe tijd zijn in de nabije omgeving gekend. De omgeving blijkt dan ook een relatief continue menselijke aanwezigheid te hebben gekend, hetgeen vermoedelijk gerelateerd kan worden aan de topografisch gunstige locatie. Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een hoge verwachting voor sites uit de steentijd, metaaltijden en de middeleeuwen. De verwachting voor sites uit de Romeinse periode is eveneens hoog.

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling. Hierbij dient er uitgegaan te worden van een maximale impact. Bij de geplande werkzaamheden worden eventuele archeologische waarden potentieel vernietigd.

Op basis van bovenstaande gegevens is er een hoge archeologische verwachting toe te schrijven voor sites uit de steentijd, de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroege, volle en late middeleeuwen). Er is een lage tot matige verwachting voor eventuele archeologische sites uit de recentere perioden. Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

^a DE LANGHE, H. & VERRIJCKT, J. 2024.

Gelet op de gekende menselijke aanwezigheid en het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische aanwijzingen binnen of naast het plangebied en de kennishiaat die er is voor o.a. de Romeinse periode in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.3.2. Landschappelijk booronderzoek⁹

Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werd er in twee boringen (B1 en B2) onder een dikke antropogene humus A-horizont een restant van een podzolbodem aangetroffen in de vorm van een Bs-horizont ofwel een ijzeraanrijkingshorizont. Het betreft reeds de onderzijde en de overgang naar de C-horizont. Van een goed bewaarde E- of Bh-horizont is geen sprake. Ter hoogte van één boring (B3) werd een A/C-overgangshorizont opgeboord. De laatste boringen, B4 en B5, vertoonden een A/C-bodemprofiel. Bij boringen B2, B4 en B5 konden twee Ap-horizonten ofwel ploeglagen onderscheiden worden. Bij boringen B1 en B2 werd de Bs-horizont aangetroffen op dieptes van respectievelijk 125 en 105 cm beneden het maaiveld. Deze had dieptes van 25 en 15 cm. De C-horizont werd vervolgens aangesneden vanaf respectievelijk 150 en 120 cm beneden het maaiveld. Bij boorlocaties B3, B4 en B5 werd de C-horizont aangeboord op dieptes van respectievelijk 115, 80 en 85 cm beneden het maaiveld. Het potentieel archeologisch relevant niveau kwam aan het licht op dieptes tussen 80 en 150 cm beneden het maaiveld.

Aangezien de geplande werkzaamheden bestaan uit een verkaveling, dient er uitgegaan te worden van een maximale bodemverstoring. Hierdoor is er sprake van een bodemingreep tot onder of in een eventueel archeologisch niveau. Eventuele archeologische waarden zullen hierdoor worden weggegraven.

Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek waren één of twee ploeglagen (Ap-horizonten) te onderscheiden boven op een Bs-horizont, A/C-overgangshorizont of de C-horizont. De Bs-horizont was enkel ter hoogte van boringen B1 en B2 aanwezig. Hoewel het een restant van een podzolbodem betreft, gaat het om een ijzeraanrijkingshorizont, wat de onderzijde ervan betreft en tevens de overgang naar de C-horizont. Er is geen sprake van een goed bewaarde E- en/of Bh-horizont waarin nog *in situ* bewaarde steentijdvindplaatsen kunnen worden aangetroffen. De top van de C-horizont betreft wel het archeologisch relevant niveau waarin eventuele sporensites vanaf de metaaltijden het best leesbaar zijn.

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites verstoord worden door de geplande verkaveling. Hierdoor is een behoud *in situ* onmogelijk.

⁹ PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M. 2025.

1.3.3. Proefsleuven¹⁰

Tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem zijn antropogene sporen aangetroffen. Het betreft hier één greppel, een spitsspoor, één kuil en zes paalkuilen, negen sporen in totaal. In de greppel werd roodbakend geglaazuurd aardewerk aangetroffen, dat gedateerd kan worden in de late middeleeuwen-Nieuwe Tijd. Deze greppel kon tevens op basis van het historisch kaartmateriaal gerelateerd worden aan de perceelsgrens zoals aangegeven op de Atlas der Buurtwegen. Verder leverden de aanleg van het vlak of het couperen van sporen 2, 3, 4, 6 en 7 geen vondsten op. Er kon dus geen datering gegeven worden voor deze sporen. Toch kan er op basis van het uitzicht van deze sporen en in vergelijking met sporen uit archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied een datering van de ijzertijd tot de middeleeuwen vermoed worden. Door de sterke onderlinge verschillen in vulling en aflijning van de sporen is het eveneens mogelijk dat de sporen uit verschillende perioden afkomstig zijn. Deze sporen concentreerden zich in het oostelijke, lager gelegen deel van het plangebied, waar er minder ijzerconcreties en geen Bs-horizont werden aangetroffen. Tussen de aangelegde sleuven en het kijkvenster kunnen dus vermoedelijk nog andere clusters of geïsoleerde sporen worden aangetroffen die aan elkaar te linken zijn en tot nieuwe inzichten kunnen leiden over de vroege menselijke bewoning en activiteit in de omgeving. Eventuele verder vondsten en sporen zouden hierbij gelinkt kunnen worden aan de sporen, vondsten en inzichten gedaan in andere archeologische onderzoeken in de omgeving, zoals diegenen die hierboven reeds werden aangehaald. Bij het onderzoek ter hoogte van de Sint-Isidoorstraat werd een verdere opgraving van het volledige plangebied aangeraden door de lage densiteit van de sporen en de plannen van de opdrachtgever voor de verkaveling van het gehele plangebied.¹¹ Ter hoogte van de Schransdriesstraat werd echter behoud in situ geadviseerd aangezien de opdrachtgever hier de installatie van een speeltuin beoogde en het archeologisch vlak zich eveneens op aanzienlijke diepte bevond, waardoor de aanwezige waardevolle site niet verstoord werd.¹²

Het archeologisch niveau werd tijdens dit proefsleuvenonderzoek aangetroffen tussen 80cm à 120cm beneden het maaiveld en wordt afgedekt door meerdere ploeglagen en eventueel een recente verstoring in het westen van het plangebied. Er werden archeologische sporen aangetroffen die mogelijk toegeschreven kunnen worden aan de metaaltijden, Romeinse periode of middeleeuwen. Dit sluit aan bij de verwachtingen die werden opgesteld in het bureauonderzoek voor het plangebied. Aangezien de verdere plannen voor verkaveling van het terrein het archeologisch bodemarchief gaan verstoren, is verder onderzoek noodzakelijk.

Omwillen van bovengenoemde aspecten is er voor het plangebied een aanzienlijke kenniswinst te behalen alsook in relatie tot andere vindplaatsen in de omgeving. Hierdoor is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk. Gezien het geconcentreerd voorkomen van de sporen in het oostelijke gedeelte van het plangebied, wordt geadviseerd om een zone van ca. 2038m², wat overeen komt met perceel 256H3, vlakdekkend op te graven. Gezien de complete afwezigheid van sporen in het westelijk deel, wordt in het westelijk deel geen bijkomend onderzoek geadviseerd.

Er moet ten allen tijden een buffer in acht worden genomen ten opzichte van de perceelsgrenzen aangezien er bebouwing en afrastering voorzien is tot op deze perceelsgrens vanuit de omringende bebouwing. Verder is het onderzoeksgebied in gebruik als akker en is er verder geen bebouwing, of verharding aanwezig die gesloopt moet worden alvorens een vlakdekkende opgraving kan plaatsvinden. Er is in het oosten van een plangebied een peilbuis aanwezig. Deze dient behouden te blijven. Verdere maatregelen hieromtrent worden bij de uitvoering van de opgraving besproken met de opdrachtgever.

¹⁰ PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M. 2025.

¹¹ CLEDA, B. & HELLINX, A.-J. (2017)

¹² MIEDEMA, F.R.P.M. & VAN DEN NOTELAER, D. (2017).

1.4. Werkwijze en strategie

Het vlakdekkend archeologisch onderzoek zal worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk specifiek zoals beschreven in hoofdstuk 15 tot en met 22. De opgraving omvat de zone aangeduid op Figuur 1 en Figuur 2. Dit is het oostelijke gedeelte van het plangebied. Dit is een gebied van circa 2.038m².

1.4.1. Algemene bepalingen

Een archeologische opgraving heeft tot doel de informatie uit het bodemarchief in de vorm van een archeologisch ensemble te behouden en te ontsluiten door archeologische sites, sporen en artefacten vrij te leggen, te onderzoeken en te registreren. De algemene bepalingen van een opgraving, zoals vastgesteld in de Code van Goede Praktijk, zijn hier van toepassing.¹³

1.4.2. Specifieke methodologie

De uitgravingen gebeuren door een kraan met een gladde kraanbak tot op het archeologische niveau, dat op ongeveer 80 à 120 cm-mv ligt. Het plangebied wordt zo efficiënt mogelijk opgegraven waarbij aandacht wordt besteed aan een zo overzichtelijk mogelijk ruimtelijk beeld van de situatie te scheppen. Gebouwstructuren worden indien mogelijk in één keer blootgelegd en geregistreerd.

Alle sporen dienen te worden gefotografeerd, beschreven en ingemeten. Ook de vlakhoogte en maaiveldhoogte dienen digitaal te worden opgemeten. De sporen worden handmatig gecoupeerd en de doorsnedes beschreven, getekend en gefotografeerd.

Eventuele vondsten worden per context apart verzameld. Indien sprake is van vondstconcentraties (crematies, concentraties scherven, vuursteen), worden deze als puntlocaties ingemeten. Metaalvondsten (uitgezonderd spijkers) worden eveneens als puntlocaties ingemeten. Waar wenselijk worden sporen bemonsterd voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Kansrijke sporen voor zowel het aantreffen van verkoolde als onverkoolde resten worden ruim bemonsterd. Diepe sporen en sporen die onder de grondwaterstand zijn bewaard, worden standaard bemonsterd voor archeobotanisch onderzoek.

Indien houten structuren aanwezig zijn, worden hiervan houtmonsters genomen ten behoeve van houtsoortbepaling, bewerkingssporen en dendrochronologisch onderzoek. Fragiele en/of belangwekkende vondsten worden op de plaats van aantreffen gefotografeerd alvorens gelicht te worden.

Profielen en coupes worden schaal 1:20 getekend. De profielen zullen bij een eenduidig profiel gedocumenteerd worden door middel van regelmatige profielkolommen. TAW-hoogtes op de profielkolommen worden digitaal ingemeten

Met de opdrachtgever wordt besproken of de werkputten terug moeten worden gedicht, of deze open mogen worden gelaten voor de werken.

¹³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016.

Eventuele waterputten of andere waterhoudende structuren dienen met bronbemaling opgegraven te worden volgens de standaardprocedure. Het veiligst wordt per 75 cm/1 m verdiept om dan het profiel te registreren door middel van foto's en tekeningen. Nadien wordt de tweede helft uitgehaald tot op het uitgegraven niveau. Dit tweede vlak wordt opnieuw ingemeten en vervolgens gecoupeerd. Dergelijke methode wordt toegepast tot de bodem van de waterput bereikt is.

Archeologierapport

- Na het veldwerk en de technische uitwerking wordt door de projectleider - zonodig na specialistisch advies - een archeologierapport opgesteld volgens paragraaf 23.4 van de Code van Goede Praktijk, met hierin een voorstel voor de te waarden monsters en een waardering van sporen en vondstmateriaal en een voorstel voor analyse.
- In het Archeologierapport worden de bevindingen van het veldwerk samengevat en eventuele afwijkingen ten opzichte van de Archeologienota verantwoordt.
- In het Archeologierapport wordt een voorstel gedaan voor nadere waardering en analyse van sporen, monsters en vondsten (waaronder laboratoriumonderzoek).
- In het Archeologierapport wordt een voorstel gedaan welke vondsten en monsters niet bewaard (gedeponeerd) hoeven te worden.
- In het Archeologierapport wordt een voorstel gedaan voor de (uiteindelijke) conservering van kwetsbare objecten.
- In het Archeologierapport wordt een voorstel gedaan voor de opzet van het eindrapport, waaronder de keuze van de te tekenen, te fotograferen en af te beelden objecten.
- In het Archeologierapport wordt aangegeven in welke mate de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden en of voor de uitwerking gewijzigde of aanvullende onderzoeksvragen gesteld moeten worden.
- In het Archeologierapport wordt aangegeven of aanvullende of gewijzigde eisen gesteld moeten worden aan de hieronder genoemde eisen van conservering.

1.4.3. Selectie vondsten

Indien er tijdens de opgraving vondsten worden aangetroffen, hetzij bij de aanleg van het vlak, couperen en afwerken van sporen of het aanleggen van profielen, worden al deze sporen geregistreerd en verzameld. Aangezien de vondsten, aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, zeer broos waren, wordt er actief en voorzichtig op zoek gegaan naar vondsten in de aangetroffen sporen.

1.4.4. Staalname

Ten einde de onderzoeksvragen gedegen te beantwoorden en inzicht te krijgen in de aard en datering van de archeologische site en het omringende landschap dienen er tijdens het veldwerk staalnames te gebeuren. Idealiter worden er per hoofdgebouw en per groter bijgebouw respectievelijke minstens 4 ¹⁴C stalen uitgewerkt.

Elke waterput wordt bemonsterd gewaardeerd en indien mogelijk geanalyseerd door middel van pollen en macroresten. Indien de waterput beschikt over een bewaarde houten bekisting, wordt een houtstaal ingezameld voor dendrochronologisch onderzoek. Dit wordt minimaal gewaardeerd en indien geschikt, verder geanalyseerd. Indien dendrochronologische stalen niet geschikt blijken voor een datering, wordt een C14-datering uitgevoerd om alsnog de datering te kunnen achterhalen. Hiertoe worden dan ook zeker voldoende staalnames gedaan voor een C14-datering van elke waterput.

Eventuele graven of grafmonumenten worden eveneens bemonsterd door ^{14}C , specialistisch onderzoek voor bot, etc. Onderstaande vermoedelijke hoeveelheden worden ingeschat om voldoende inzicht te verkrijgen in de archeologische site:

	VH
Waardering en analyse	
^{14}C datering	6
macroresten	2
pollenanalyse	2
dendrochronologie	2
Conservatie	2

De veldwerkleider beslist hoe de staalnames gebeuren en of hierbij de hulp nodig is van een natuurwetenschapper. Hoofdstuk 20 in de Code van de Goede Praktijk bespreekt het natuurwetenschappelijke onderzoek bij opgravingen. Ook het assessment van de staalnames gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk. Voor aanvang van de staalnames neemt de erkend archeoloog contact op met de labo's die de analyse gaan uitvoeren. Hierbij wordt gekeken welke methode van staalname gehanteerd moet worden en of dat de staalname uitgevoerd kan worden door de erkend archeoloog, dan wel door de natuurwetenschapper.

1.4.5. Metaaldetectie

Alle aangelegde vlakken en storthopen worden met de metaaldetector gecontroleerd. Tevens worden alle sporen nauwkeurig afgezocht met de metaaldetector. Hierbij dient elke laag van 10-15 cm opnieuw afgezocht te worden, ten einde eventuele metalen voorwerpen op te sporen voordat deze aan het licht komen. Waar nodig wordt de onderzoeksmethodiek aangepast om het metalen voorwerp in blok te lichten. De te gebruiken metaaldetector beschikt over een functie voor metaaldiscriminatie en een functie om storende achtergrondsignalen te onderdrukken of te filteren. Vondsten die ingezameld worden bij het aanleggen van het vlak en die niet aan een spoor toegeschreven kunnen worden, worden op het vlakplan aangeduid met een uniek vondstnummer.

1.4.6. Criteria

Het onderzoeksdoel kan als volledig aanschouwd worden als het gehele terrein vlakdekkend onderzocht is. Tevens dienen alle onderzoeksvragen beantwoord te worden. Alle vondsten en artefacten worden verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

Indien tijdens het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, dient dit uitvoerig beschreven en verantwoord te worden in het archeologierapport. In se is een afwijking van de hierboven neergeschreven methodiek enkel mogelijk indien de opgraving niet kan uitgevoerd worden in veilige omstandigheden. Hierbij staat de veiligheid van de archeoloog en zijn directe omgeving (inclusief gebouwen, bomen, afsluitingen etc.) steeds centraal. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

1.4.7. Duur, fasering en kostenraming opgraving

De uitvoering van het veldwerk wordt geraamd op ca. 15 mandagen (5 werkdagen). Hierbij worden de benodigde werkputten aangelegd, alle sporen geregistreerd, ingemeten, onderzocht en afgewerkt. Het aantreffen van diepgaande structuren zoals een waterput of waterkuil kan leiden tot een extra veldwerkdag per aangetroffen structuur.

De minimale personeelsbezetting wordt geraamd op 1 veldwerkleider, 1 assistent-archeoloog en 1 archeologische medewerker. Waar nodig kan de veldwerkleider evalueren of het team aangevuld moet worden.

Een bodemkundige dient indien nodig minimaal 1 veldwerkdag aanwezig te zijn om de profielen te registreren, te documenteren en in overleg met de veldwerkleider te beslissen welke locaties het meeste geschikt zijn voor staalnames, indien dit noodzakelijk blijkt voor de interpretatie van de bodemprofielen.

De verwerking en assessment van de resultaten en rapportage wordt door de veldwerkleider en assistent-archeoloog uitgevoerd. Specialistische onderzoeken worden respectievelijk door de desbetreffende specialisten geschreven. Het tijdsbestek nodig voor waardering en analyse van de natuurwetenschappelijke onderzoeken zijn afhankelijk van de planning van het uitvoerend labo.

Op vraag van de opdrachtgever wordt er geen kostenraming opgenomen in het programma van maatregelen.

1.4.8. Personeelseisen

Het opgravingssteam moet minstens bestaan uit een erkend archeoloog (veldwerkleider), een archeoloog-assistent en een veldtechnicus. Het team dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek dient te bestaan uit een erkend archeoloog die als veldwerkleider optreedt. Deze persoon beschikt over minstens 100 werkdagen opgravingservaring op landelijke sites in de Kempen. De archeoloog-assistent dient minstens 50 dagen veldwerkervaring te hebben.

De erkende archeoloog heeft de autoriteit over de uitvoering van het gehele project en staat in voor onder meer de meldingen van de aanvang van opgraving, het indienen van het archeologierapport en het eindverslag, het beheren van archeologische ensembles tijdens het onderzoek en het overdragen van archeologische ensembles aan het einde van het onderzoek.

Alle activiteiten die ontplooid worden in het kader van een archeologisch onderzoek door de erkende archeoloog, zijn werknemers of medewerkers, of zijn onderaannemers tijdens dienstverband valt onder de eindverantwoordelijkheid van de erkende archeoloog. Hij is aansprakelijk voor het goede verloop van het onderzoek en het naleven van de decretale bepalingen en de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk.

De bodemkundige moet minimaal 20 projecten in de Kempen uitgevoerd hebben. Hoofdstuk 21 uit de Code Goede Praktijk bespreekt de inzet van een aardkundige bij opgravingen.

Andere specialisten zoals natuurwetenschappers, fysisch antropologen, conservatoren en materiaalspecialisten worden ingeroepen wanneer de erkend archeoloog beslist dat hun inzet noodzakelijk is.

1.4.9. Risicoanalyse en remediëring

Voor aanvang en tijdens de opgraving dienen maatregelen genomen te worden om de risico's voor archeologen te beperken.

Zo dient vervuiling voor aanvang van de werken gemeld te worden door de opdrachtgever. Indien er vervuiling aanwezig is, dient onderzocht te worden of deze vervuiling de gezondheid kan schaden en welke maatregelen nodig zijn om de invloed op de archeologen te beperken.

Tevens dient er ten alle tijden rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Deze veilige werkomstandigheden zijn de verantwoordelijkheid van de erkend archeoloog en het volledige team. Zo dient er steeds een minimale buffer van 2 meter behouden worden van schuttingen, gebouwen of andere constructies. Bij het uitgraven van sporen, dieper dan de grondwaterstand of met onstabiele grondlagen, dient er steeds onder een hoek van 45 graden afgegraven te worden. Tevens dient de archeoloog steeds een veilige vluchtweg te hebben indien er grondverzakkingen zouden optreden. Indien de erkend archeoloog beoordeeld dat bepaalde sporen niet onderzocht kunnen worden vanwege deze onveilige situaties mag hij de werkzaamheden staken. Dit dient nadien verantwoord te worden in het rapport.

De aanwezige peilbuis dient te allen tijde behouden te blijven.

1.4.10. Deponeren archeologisch ensemble

De resultaten van de opgraving, bestaande uit data, vondsten en het archeologische ensemble, blijven te allen tijde eigendom van de opdrachtgever. Na afronding van het onderzoek kan dit ensemble overgedragen worden aan een erkend depot. Dit in overeenkomst met de opdrachtgever.

In dit geval kan geopteerd worden voor het Erfgoeddepot Noorderkempen, Druivenstraat 18, 2300 Turnhout.

1.4.11. Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie

Tijdens de uitvoering van de opgraving is er niet afgeweken van het vooropgestelde programma van maatregelen en de bepalingen van de code van goede praktijk.

De opgraving is uitgevoerd van maandag 28 tot en met dinsdag 29 april 2025, onder leiding van erkend archeoloog en projectleider Axel Theyskens (2024/00017). Het team werd vervolledigd door erkend archeoloog Marjolijn De Puydt (2017/00188) en archeoloog Tom Debontridder. De kraan en kraanman werden aangeleverd Kurt Kokx.

Het terrein werd geregistreerd onder drie werkputten. Ze werden aangelegd door middel van een rupskraan met een gladde kraanbak van 1,8 m breed. De teelaarde werd laagsgewijs verdiept tot op het archeologisch leesbaar niveau. In dit geval betrof het één vlak: de top van de C-horizont. Bij het verdiepen van de teelaarde werd elke laag afgespeurd op eventuele vondsten.

De aangetroffen sporen werden ingekrast in het vlak, gefotografeerd en nadien ingemeten met GPS. Na controle van de veldplannen werden de sporen geregistreerd. Grondsporen werden manueel gecoupeerd, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1:20 en uitvoerig beschreven. Na de registratie werden alle grondsporen afgewerkt om eventuele vondsten te verzamelen. Er werden geen machinale coupes gezet.

Vondsten werden per spoor en eventueel per laag ingezameld. Er werd tevens intensief gezocht met een metaaldetector.

Voor het aardkundig gedeelte van het onderzoek werden profielen opgeschaafd, gefotografeerd en uitvoerig beschreven per (sub)horizont. De profielen werden op het maaiveld ingemeten met XYZ-coördinaten (Lambert 1972).

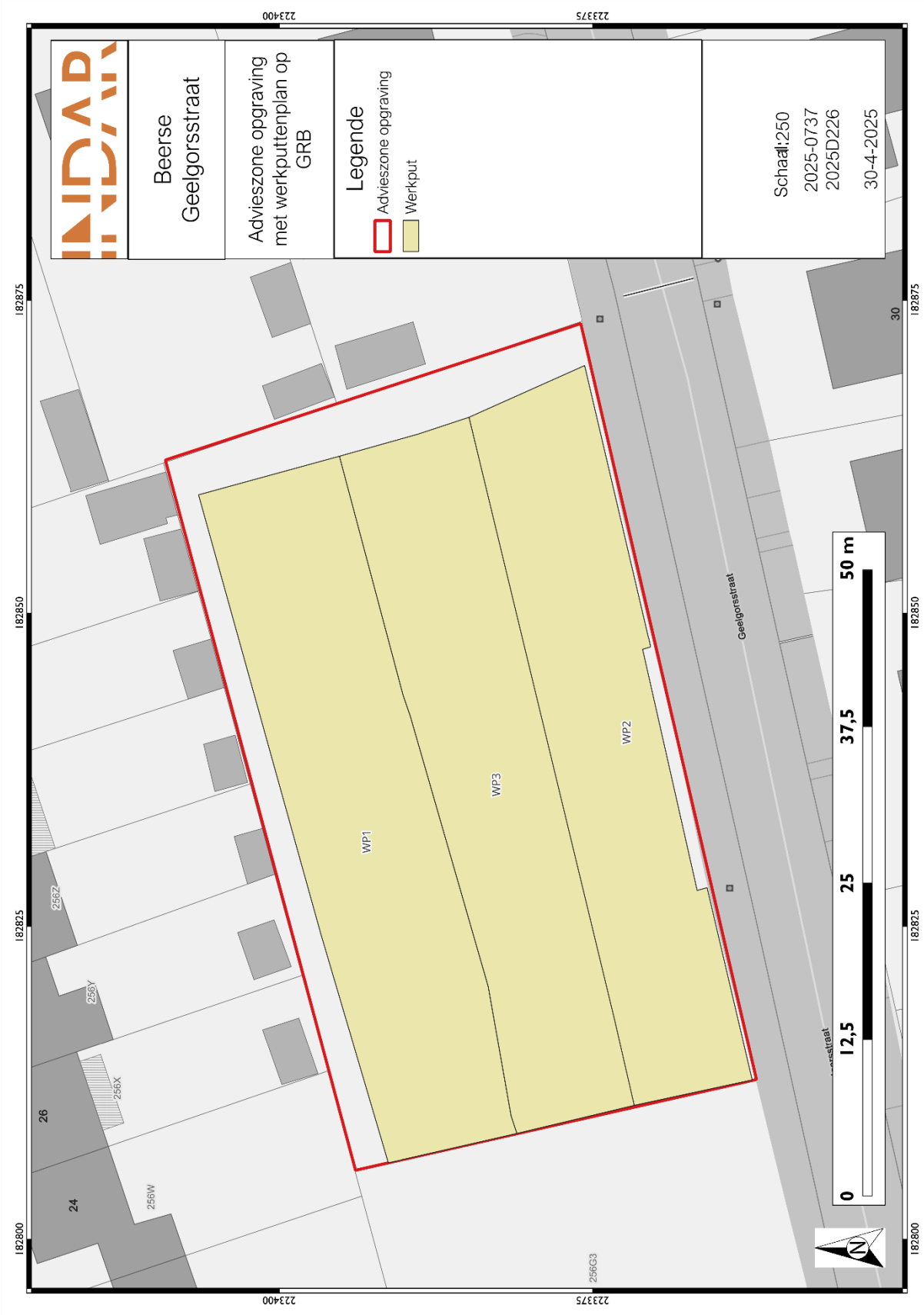
Tot slot werd na het veldwerk de verzamelde data gedigitaliseerd in sporenlijsten en werd de ingemeten GPS-data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk plan.

Figuur 5: Overzichtsfoto werkput 1 (© INDAR bv)

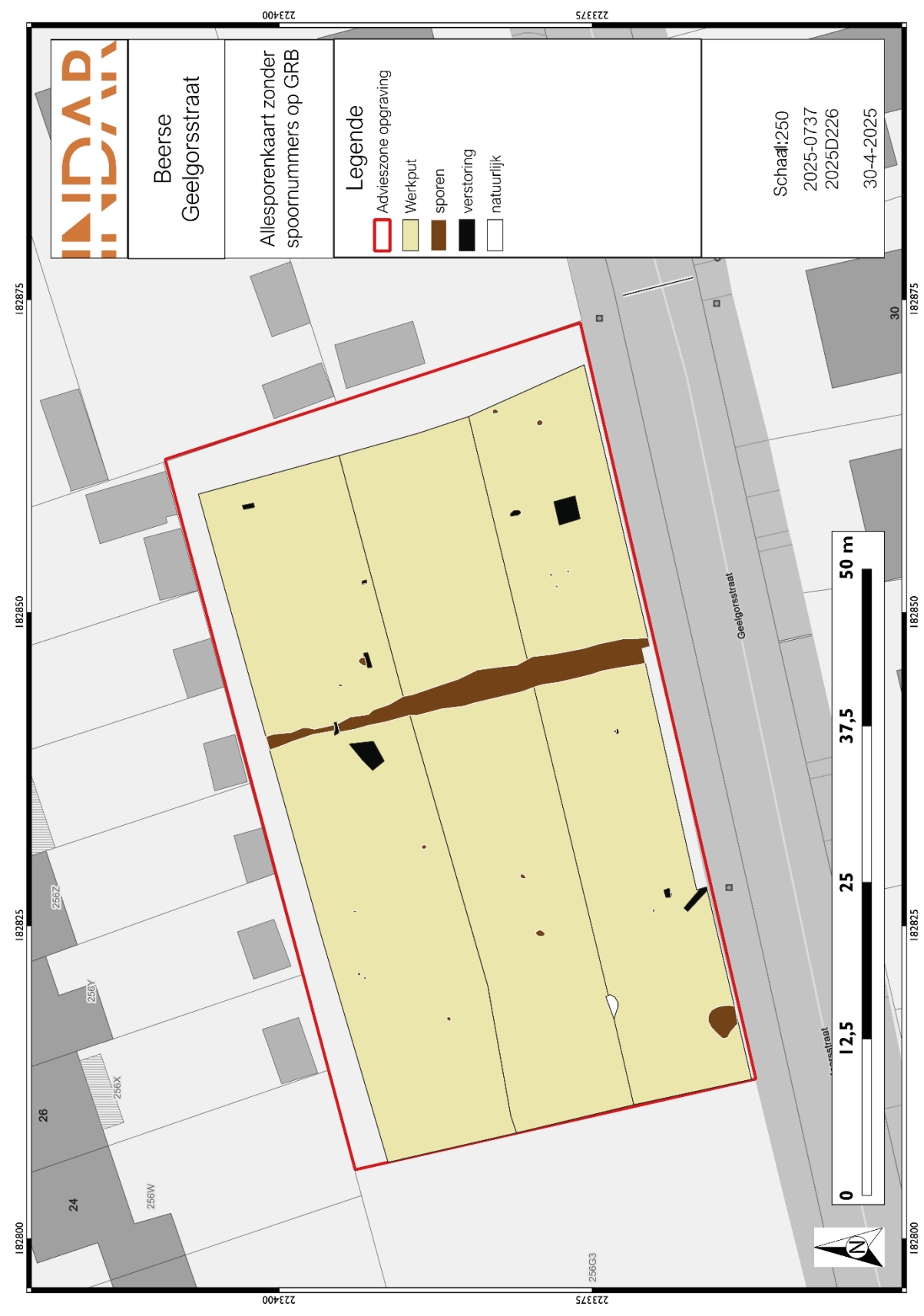
Figuur 6: Overzichtsfoto werkput 3 (© INDAR bv)

Figuur 7: Overzicht van de werkputten op de GRB.¹⁴

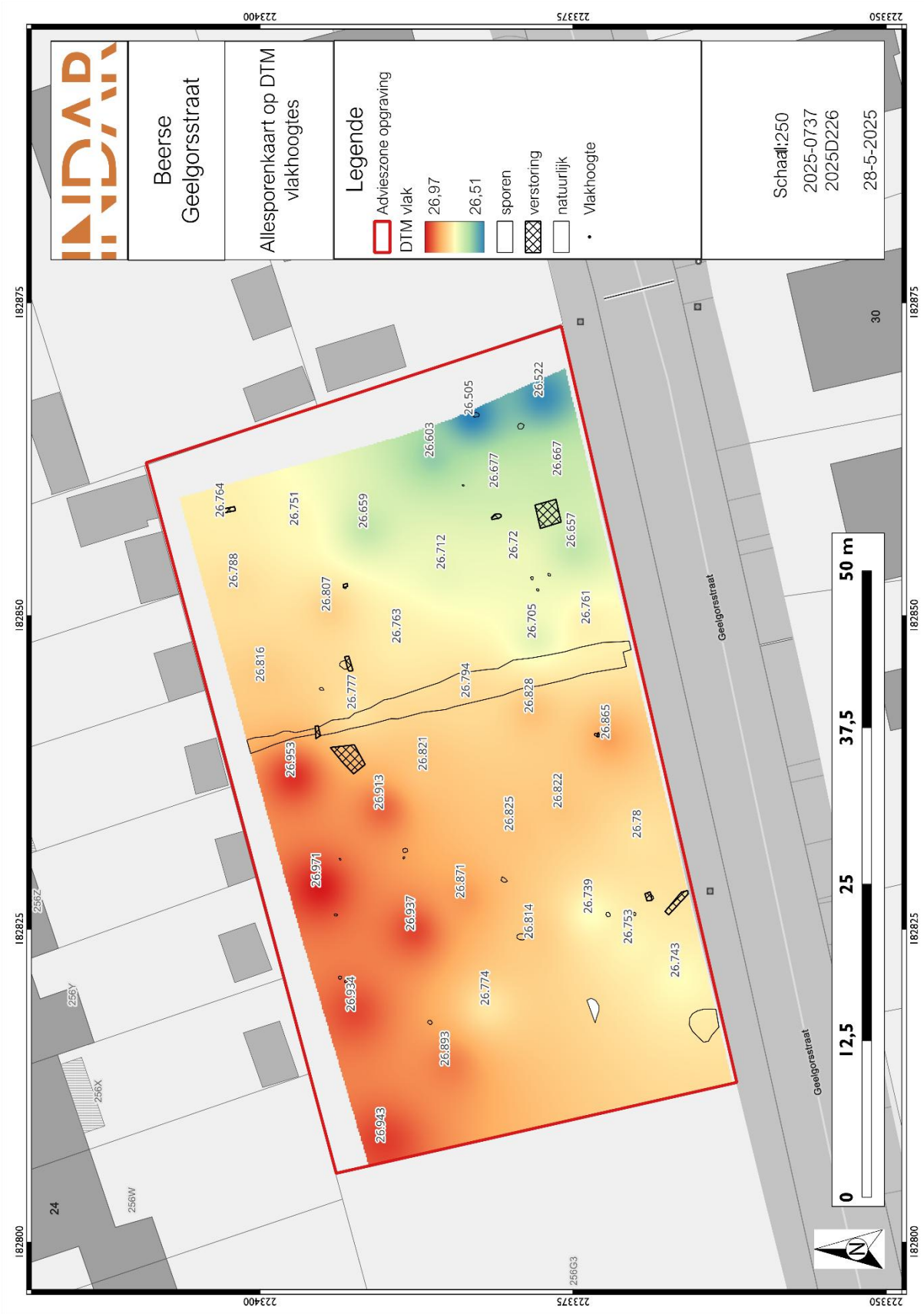
¹⁴ AGIV 2025c.

Figuur 8: Allesporenkaart met spoornummers op GRB¹⁵

¹⁵ AGIV 2025.

Figuur 9: Allesporenkaart op digitaal terreinmodel vlakhoogtes en GRB¹⁶

¹⁶ AGIV 2025.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Inleiding

Het assessmentrapport bevat de registratie en bijhorende observatie van de tijdens de opgraving aangetroffen sporen, spoorcombinaties, archeologische structuren, vondsten en genomen stalen. Een conservatie-assessment bevat ook de conservatiemaatregelen waaraan de vondsten en stalen moeten voldoen. Deze wordt verwerkt in het assessment van de vondsten en stalen. Het assessmentrapport bevat verder de lijsten en tekstuele opmerkingen van de gedane sporen en vondsten alsook hun potentieel en de bijhorende verwerkings- en onderzoeksstrategie voor verder onderzoek.

2.1.1. Sporen en structuren

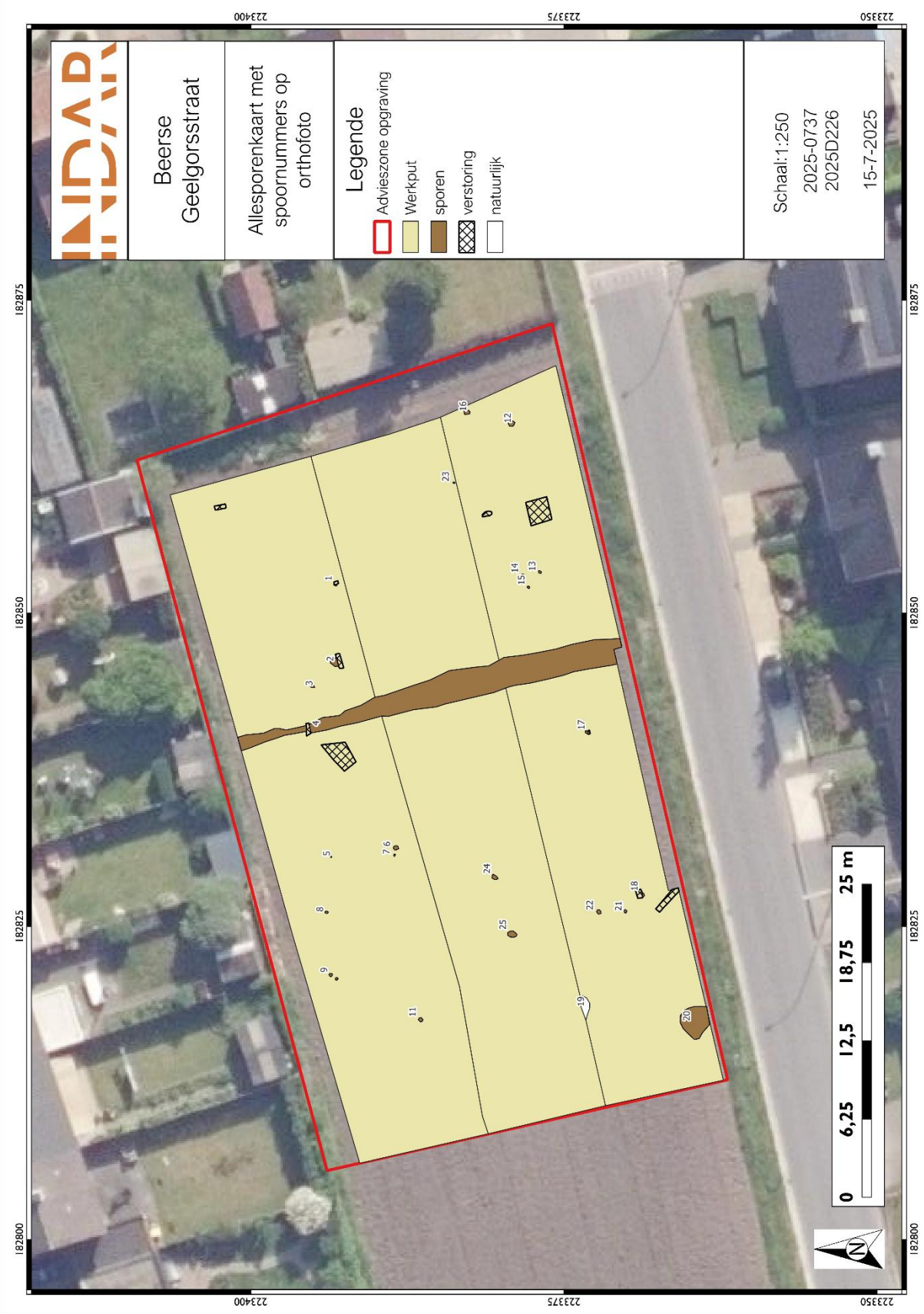
Tijdens de opgraving werden in totaal 25 spoornummers uitgedeeld. De archeologische sporen werden aangetroffen op een diepte van + 16,51 m TAW in het zuidoosten tot 16,96 m TAW in het noordwesten van het plangebied. Ze waren zichtbaar als lichtgrijze tot donkerbruine en donkergrijze vlekken op de geelgrijs en oranje gevlekte moederbodem.

De aangetroffen sporen kunnen worden toegewezen aan de metaaltijden, middeleeuwen en nieuwe tijd. De datering is bekomen op basis van het vondstmateriaal (uit het vooronderzoek), aardewerk dat te dateren is in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd. Behalve het vondstmateriaal zijn ook de stratigrafie, de vorm, de vulling, de omvang en de aard van de gedateerde sporen van belang.

De archeologisch relevante sporen werden geïnterpreteerd als greppel, paalkuil en kuil. Daarnaast zijn ook enkele natuurlijke verkleuringen en recente bodemverstoringen ingemeten.

De sporen werden beschreven, waarbij o.a. het spoornummer, de locatie (werkput, vlak, e.d.), de vorm, de inhoud (aard, kleur, textuur, inclusies), de afmetingen, een interpretatie en indien mogelijk een datering werden vermeld. De afmetingen van de sporen zijn hierbij de waarden die werden opgemeten in het archeologisch grondvlak en de diepte ten opzichte van dit vlak. Alle sporen zijn opgenomen in een determinatietabel (cfr. sporenlijst).

Bovenbeschreven sporen worden in het verdere vervolg van dit eindverslag gedetailleerd besproken.

Figuur 10: Allesporenkaart met spoonnummers op orthofoto¹⁷

¹⁷ AGIV 2025.

2.1.2. Vondsten en stalen

Tijdens de archeologische opgraving werden geen vondsten aangetroffen bij het aanleggen van het vlak, noch bij het couperen en uithalen van de sporen. Eveneens werden er geen contexten aangetroffen die geschikt bleken voor staalname ten behoeve van natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.2. Besluit

2.2.1. Datering en interpretatie

De vlakdekkende opgraving leverde sporen op uit verschillende periodes: de metaaltijden, late middeleeuwen en nieuwe tijd. Er werd een mogelijke spieker, een kuil en enkele paalkuilen uit de metaaltijden geïdentificeerd. Uit de late middeleeuwen tot nieuwe tijd dateert een perceelsgreppel en enkele kuilen. Daarnaast werden er ook verschillende verstoringen ingemeten. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen tijdens de opgraving. Een groot deel van de relevante sporen bevond zich geïsoleerd in de ruimte.

In functie van het eindrapport wordt getracht inzicht te verwerven in de ontwikkelingen binnen het terrein, alsook in de relatie tussen de sporen en het omliggende landschap. Gezien de beperkte informatie is vergelijkingsmateriaal van specifiek belang voor deze site.

2.2.2. Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen

De resultaten uit deze opgraving zijn zoals hierboven werd vermeld, niet de eerste resultaten van een vlakdekkend onderzoek binnen in Beerse. Er werden verschillende vervolgonderzoeken uitgevoerd in de omgeving. Voornamelijk archeologische sites uit de metaaltijden en de middeleeuwen zijn talrijk aanwezig, maar ook vondsten uit de steentijd, de Romeinse periode en de nieuwe tijd zijn in de nabije omgeving gekend. De omgeving blijkt dan ook een relatief continue menselijke aanwezigheid te hebben gekend, hetgeen vermoedelijk gerelateerd kan worden aan de topografisch gunstige locatie. De omgeving is reeds sterk bebouwd. Het terrein bood daarom een unieke kans op inzicht in de vroege bewoning binnen de regio.

De oudere paalsporen, met een mogelijke driepostenspieker lijkt toch een opmerkelijke vondst te zijn. Het toont duidelijk aan dat er bewoning geweest die vermoedelijk teruggaat tot in de metaaltijden. Het lijkt erop dat het terrein in recente periodes uitsluitend in gebruik is geweest als landbouwgrond. Dit heeft het archief doorheen de eeuwen grondig verstoord.

Gezien het gebrek aan vondstmateriaal en stalen rust de kenniswinst voor dit terrein vooral in de aanvullende waarde met de gekende gegevens uit de nabije omgeving, die zeer rijk bleek qua vondsten in vergelijking met het onderhavig onderzoek.

2.2.3. Uitwerking en deponering

2.2.3.1. Strategie voor de verwerking

Alle gegevens van de opgraving werden opgelijst in de plannen-, foto-, sporen-, vondsten-, tekeningen- en stalenlijst. Het vondstmateriaal uit het vooronderzoek werd gewassen, gedroogd, gesplitst per categorie en ingevoerd, waarna een assessment en een voorstel tot verdere uitwerking werden gemaakt. Nadien werd het vondstmateriaal conform de Code van Goede Praktijk degelijk ingepakt. De resultaten werden samengevoegd om tot een synthese en uitwerking te komen. Hierin worden, indien nodig, voorstellen gedaan voor verder specialistisch onderzoek die hier niet aan bod zijn gekomen.

2.2.3.2. Gemotiveerd voorstel voor het bewaren van het archeologisch ensemble

De resultaten van de opgraving, bestaande uit data, vondsten en het archeologische ensemble blijven te allen tijde eigendom van de opdrachtgever. Er wordt voorgesteld om het ensemble te bewaren in het Erfgoeddepot Noorderkempen: Druivenstraat 18, 2300 Turnhout.

2.2.3.3. Onderzoeksvragen bij vervolgonderzoek

De onderzoeksvragen en onderzoeksdoelen zoals geformuleerd in de nota met ID 32998 volstaan voor de analyse van de archeologische vindplaats.¹⁸ Er dient geen vervolgonderzoek plaats te vinden op de resultaten van de opgraving. Wel kunnen de resultaten opgenomen worden in verder specialistisch of synthetiserend onderzoek.

---

¹⁸ PEPERMANS & VAN STEENLANDT 2025.

3. BESCHRIJVING VAN HET KADER VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

3.1. Beschrijving van het aardwetenschappelijk kader

3.1.1. Topografische situering

Het plangebied is gelegen in een woonwijk ten westen van de dorpskern van Beerse, ten noorden van de Geelgorsstraat. Het terrein wordt in het westen, noorden en oosten omgeven door woonpercelen langs de Leeuwerikstraat, de Lijsterstraat en de Sijsjesstraat. Het plangebied zelf wordt momenteel ingenomen door een akker. Op ca. 1 km ten oosten van het plangebied ligt de kerk van Beerse.

3.1.2. Landschappelijke en hydrografische situering

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich ter hoogte van de cuesta van de kleien van de Kempen¹⁹, volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen ca. 22 en 30 m + TAW. De hoogste gebieden liggen ten noorden van het plangebied, ten zuiden van het plangebied ligt de lagergelegen vallei van de Laakbeek. Verschillende beken ontwateren de cuesta en monden uit in de Laakbeek, waaronder de Kleine Beek en de Grote Beek die zich op respectievelijk ca. 140 en 300 m ten oosten van het plangebied situeren.

Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 27,5 en 28,3 m + TAW. Hierbij is de westelijke zone hoger gelegen dan de oostelijke zone. Ten oosten van het plangebied is de lagergelegen beek, genaamd Kleine Beek aanwezig die zich ingesneden heeft in de cuestahelling. Het plangebied zelf ligt op een hoger gelegen zone op korte afstand van deze beek. Uit bovenstaande blijkt dat het plangebied gelegen is op de zuidelijke helling van de cuesta van de kleien van de Kempen met in de directe omgeving verscheidene kleine beken die de afwatering van deze cuesta verzorgen.

3.1.3. Geologische en bodemkundige situering

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Brasschaat, Lid van Malle, bestaande uit olijfgrijs tot bruin fijn kleihoudend, kwartshoudend, weinig glauconiethoudend en glimmerhoudend zand met veel houtfragmenten.

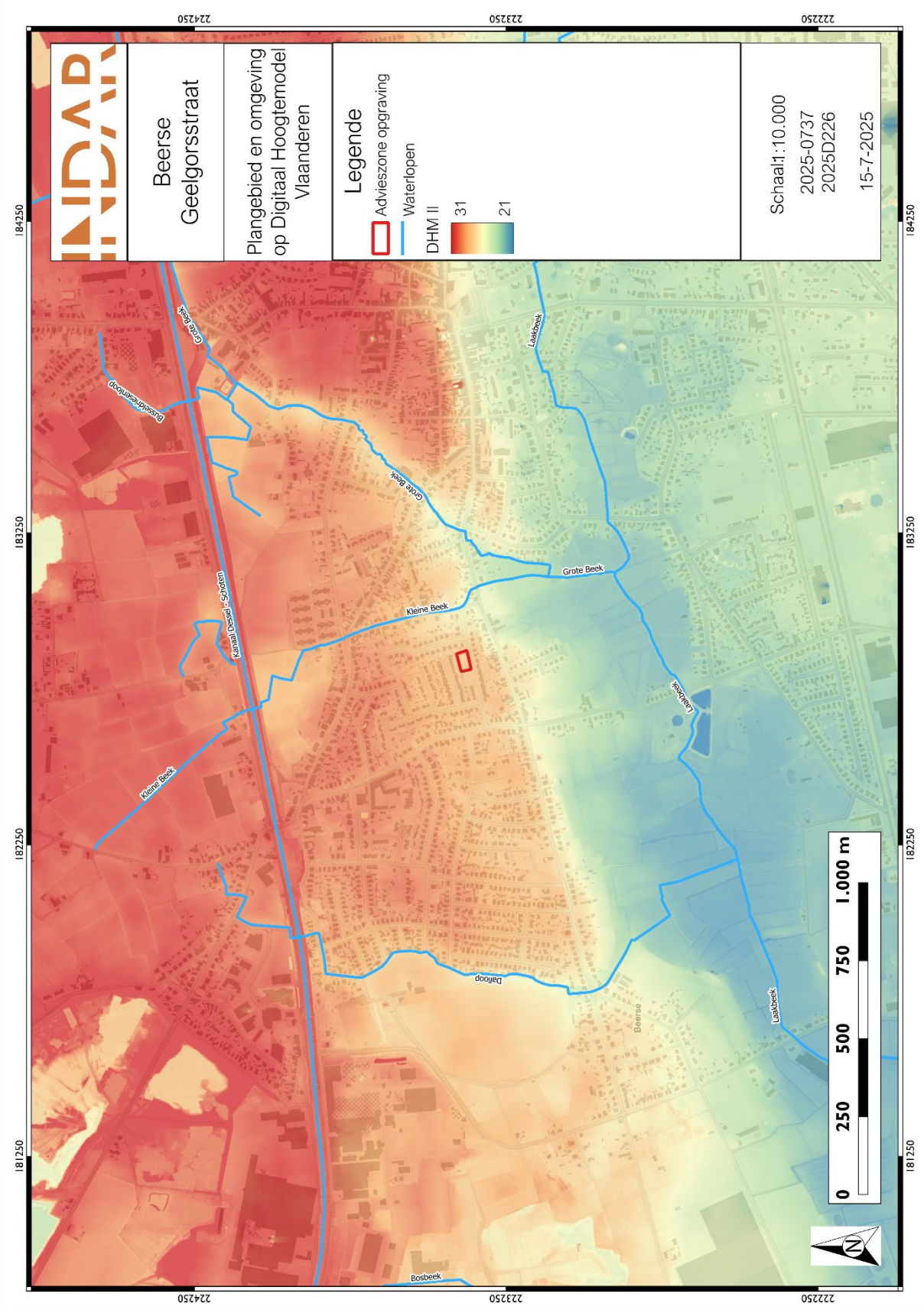
Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen en/of hellingsafzettingen van het Quartair op getijdenafzettingen (estuariene afzettingen) met mogelijke intercalatie van fluviatele en eolische afzettingen. Onderaan komen getijdenafzettingen (estuariene afzettingen) voor met soms aan de top fluviatele afzettingen. De estuariene afzettingen dateren van het Vroeg-Pleistoceen volgens de Noordwest-Europese classificatie en van het Tertiair volgens de internationale stratigrafische commissie.

---

¹⁹ DE MOOR & MOSTAERT 1993.

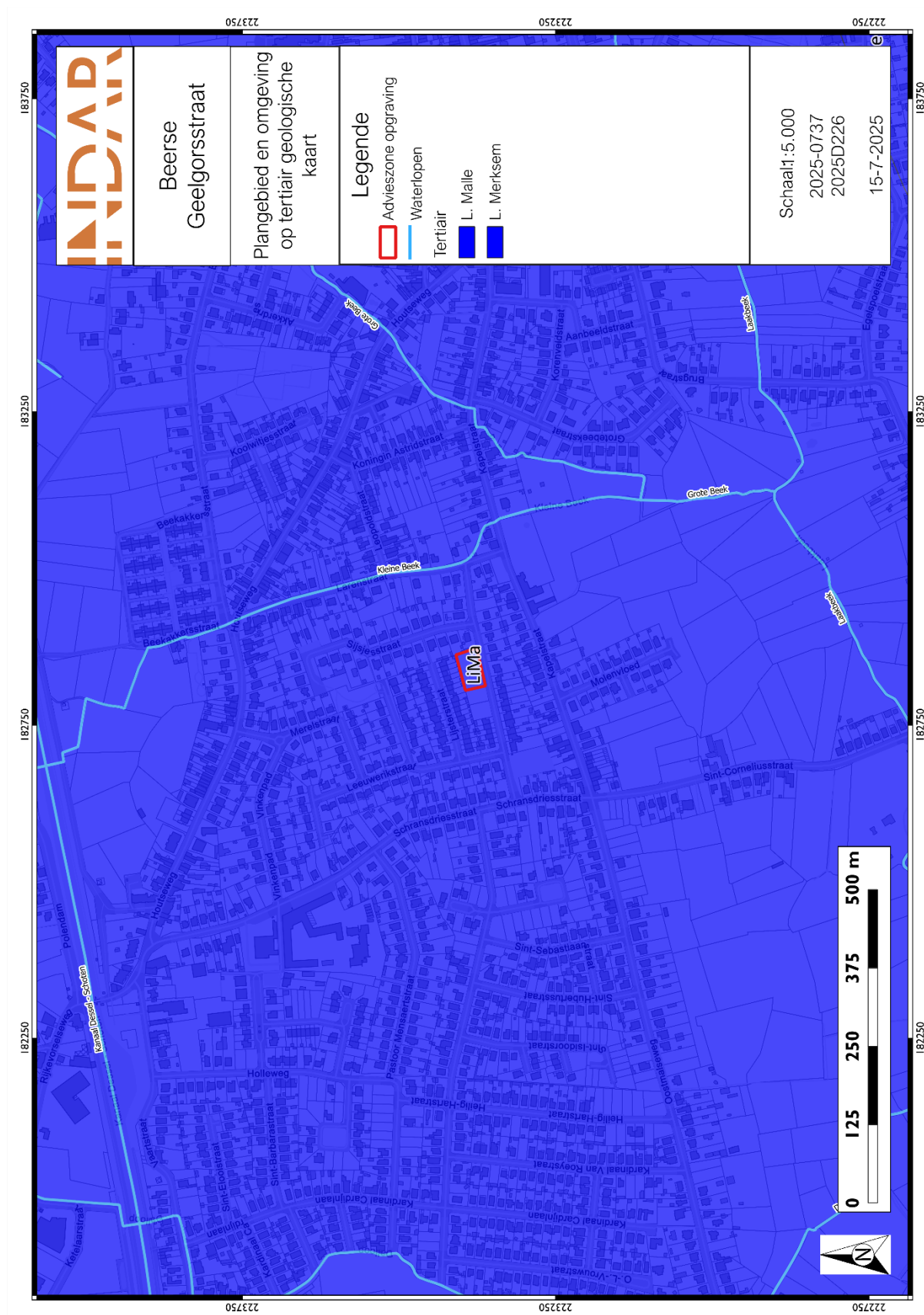

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem binnen het plangebied gekarteerd als Zcmy-bodem in het noorden en Zbm-bodem in het zuiden van het plangebied. Een Zcmy-bodem betreft een matig droge zandbodemp met dikke antropogene humus A-horizont. Variante van het moedermateriaal ...y wijst erop dat sedimenten fijner worden in de diepte. Bij deze matig droge plaggenbodems vindt men onder de dik humeuze A-horizont vaak overblijfselen van een Podzol B of een verbrokkeld textuur B horizont. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90 cm. Een Zbm-bodem is iets droger. Roestverschijnselen beginnen hier tussen 90 en 120 cm.¹¹ Uit de gegevens van de bodemkaart blijkt dat het plangebied gekarteerd staat als plaggengronden. Plaggengronden bevinden zich voornamelijk in de omgeving van oude dorpen en kenmerken zich door een humeuze bovengrond van minstens 60 cm dik. Een plaggendeek ontstaat door de vermenging van mest met heideplaggen. Deze plaggen worden vervolgens als bemesting op de akker geplaatst. Hierdoor ontstaat een typische, vaak gelaagde, bodemopbouw.

Figuur 11: Plangebied op het DHM II²⁰

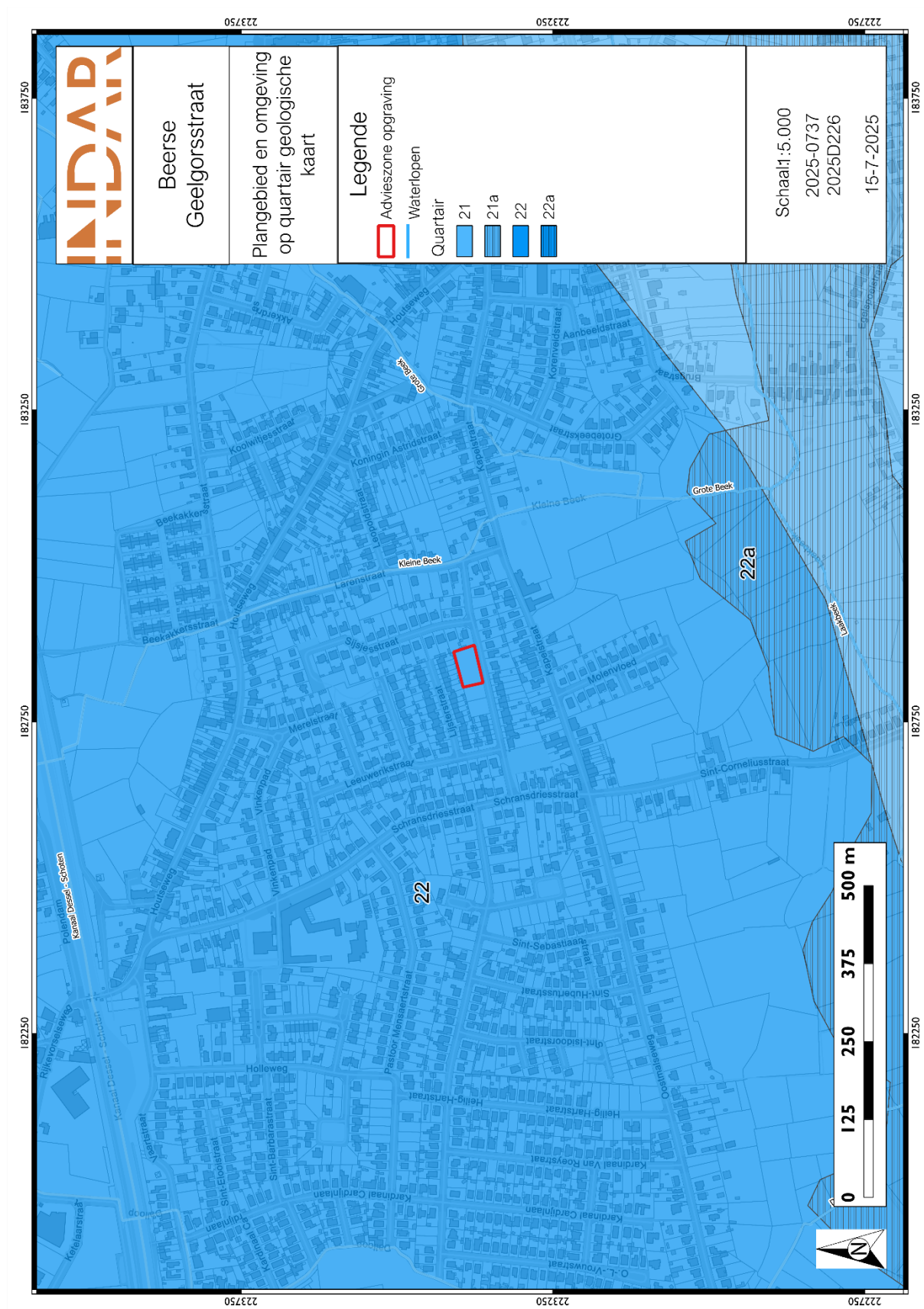
²⁰ AGIV 2025.

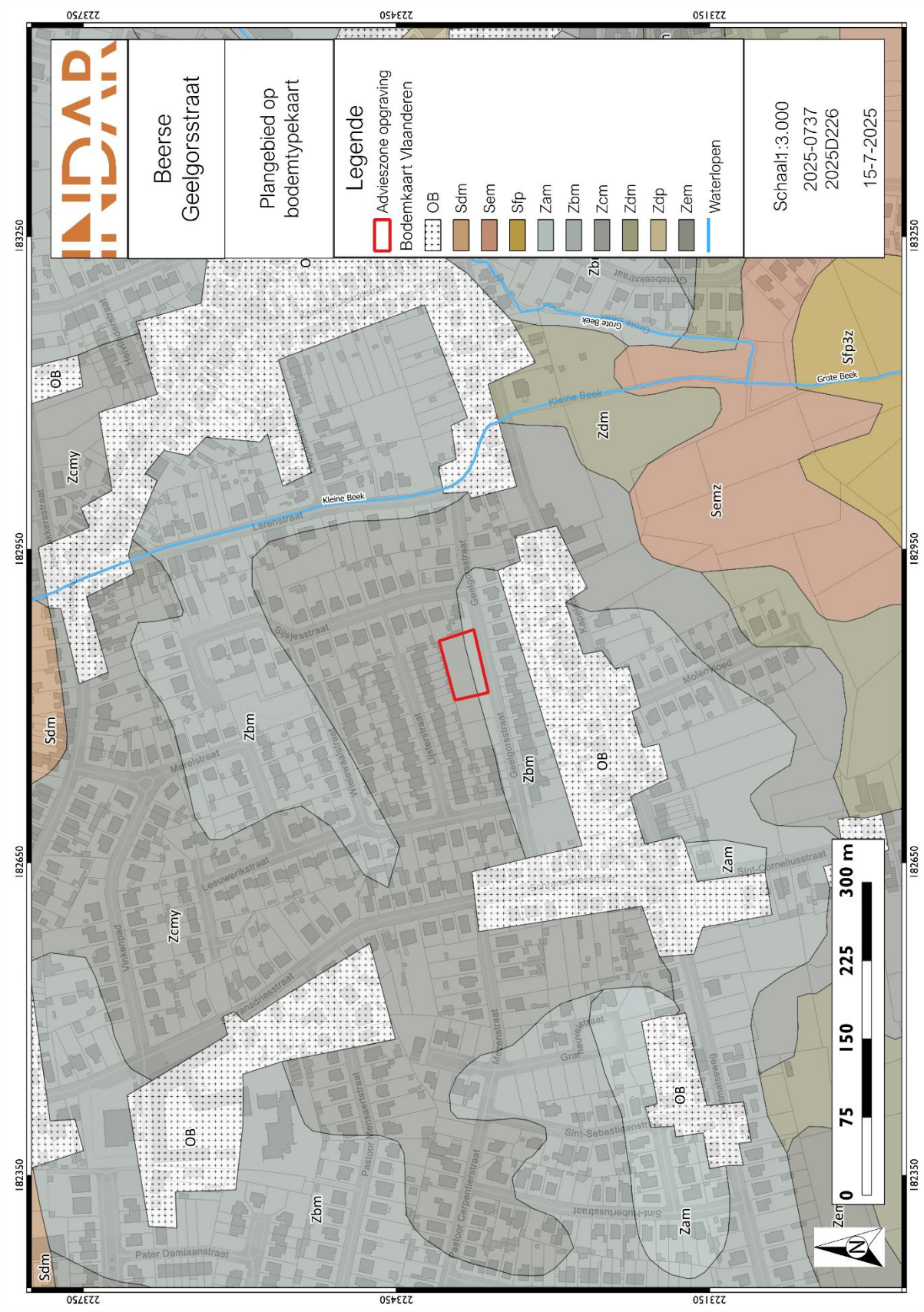
Figuur 12: Plangebied op de tertiairgeologische kaart²¹

²¹ DOV Vlaanderen 2025.

²² DOV Vlaanderen 2025.

Figuur 14: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²³

²³ DOV Vlaanderen 2025.

3.2. Beschrijving van het historische kader

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Beerse.

Een aannemelijke verklaring voor de plaatsnaam afgeleid van “bar”, woest, weinig begroeid stoelt allicht op de onvruchtbare zand- en leembodem. Een tweede mogelijkheid, waarbij onder “beer” een moerassige beek wordt verstaan, is een verwijzing naar de Laak. De vondst, anno 1880 in een steenbakkerij aan de Kattespoel, van een versteende uitgeholde eik, gebruikt als waterput, en een urne van gebakken aarde, zou op een Gallo-Romeinse nederzetting kunnen duiden.

De geschiedenis van Beerse en Vosselaar verliep in grote mate parallel. Beide vormden één heerlijkheid, deel uitmakend van het Land van Turnhout, toen dit in 1347 als bruidsschat aan Maria van Brabant in pand werd gegeven. Na haar dood, in 1399, werd het Land van Turnhout terug Brabants bezit, maar tot aan het einde van het Ancien Régime bleef het, weliswaar onder wisselende heren, apart bestuurd. Tweemaal werden Beerse en Vosselaar van het Land van Turnhout afgescheiden, namelijk van 1559 tot 1612 toen ze verpand werden aan de familie Van Renesse, heren van Elderen, Oostmalle, enz. en van 1626 tot 1648 aan Jan Proost, heer van Wechelderzande, Lille, Gierle en Vlimmeren. Na de Vrede van Munster kwam de heerlijkheid terug onder het Land van

Turnhout. De gemeenschappelijke schepenenbank, voor het eerst vermeld in 1386, ging in beroep bij de hoofdrechtbank van Zandhoven. Pas in 1805 werden beide gemeenten bestuurlijk gescheiden. De Fransen deelden Beerse in bij kanton Gierle binnen het arrondissement Turnhout en het departement der Twee Neten (huidige provincie Antwerpen). In 1801 werd Beerse overgeheveld naar het kanton Turnhout. Een wapenschild werd bij Koninklijke Besluit van 31 december 1926 verleend.

In 1187 schonk bisschop Rogerus van Kamerijk de inkomsten van de kerken van Beerse en Vosselaar aan de Sint-Wivina-abdij van Groot-Bijgaarden. In 1426 werden de rechten echter afgekocht door de norbertijnen van de Antwerpse Sint-Michielsabdij, die hier sedert 1311 een zeer uitgestrekte heide zogenaamd “de Vroente” (later omgedoopt in Abtsheide) bezaten, weggeschonken uit het bezit van hertog Jan II. Van 1436 tot 1776 werd de dubbelparochie Beerse-Vosselaar bediend door een norbertijn, verblijvend op het Hofeinde in Vosselaar, vlak bij de grens met Beerse en op gelijke afstand van beide kerken. Na de scheiding van de parochies, in 1776, bleef het pastoorsambt te Beerse nog tot 1821 uitgeoefend door een witheer. Vanaf 1559 ressorteerden Beerse en Vosselaar onder het bisdom Antwerpen, sedert 1802 onder Mechelen en vanaf 1962 terug onder Antwerpen.

Tot aan het einde van de 19de eeuw was Beerse een zuiver agrarische gemeente met overheersend heidegronden. De eerste mastboom werd pas in 1675 geplant. Toen in 1863-1866 de verlenging tot Sint-Lenaarts van het kanaal Dessel-Turnhout werd gegraven, stootte men op interessante kleilagen: langsheen het kanaal werden een twintigtal pannen- en steenbakkerijen opgericht, een cement- en betonfabriek en non-ferrobedrijven (lood, koper. Een tweede industrialiseringsfase werd in 1954 ingezet met de ontsluiting van industrieterreinen aan de Antwerpseweg.

Wat de demografische evolutie betreft telde Beerse in het midden van de 16de eeuw niet eens 500 inwoners; naar het einde van de eeuw toe was het door pest en oorlogsellende vrijwel uitgestorven. In de 17de en 18de eeuw kon de gemeente zich geleidelijk herstellen maar pas in de 19de eeuw was er van een merkelijke bevolkingsaan groei sprake.

Het huidige dorp ontwikkelde zich uit drie kernen, respectievelijk de eigenlijke dorpskom zogenaamd Kerckhof gevormd rond de Sint-Lambertuskerk, het gehucht zogenaamd De Baene rond de Sint-Corneliuskapel, beide palend aan de as Schoolstraat-Vredestraat-Lindelaan-Kapelstraat als deel van de oude heerbaan Antwerpen-Turnhout en het gehucht zogenaamd Den Hout iets meer noordwestelijk aan de weg naar Rijkevorsel. Daaromheen lagen magere velden, aan de bovenloop van de Laak wat zompige beemden en schaarhout, ter hoogte van de middenloop weiland en landbouwgrond en verderop kleine bospercelen; de rest was heide. Het huidige plangebied lag ter hoogte van het gehucht De Baene.

Op de Ferrariskaart van circa 1775 zijn het tracé van de Sint-Cornelius- en Schransdriesstraat die de gehuchten Baan en Hout doorsnijden en de oude heerbaan anderzijds (Sint-Corneliusstraat, Houtseweg, Larenstraat) als krachtlijnen van het huidige stratenpatroon reeds aanwezig. Van de bebouwing in het ancien régime is met uitzondering van kerktoren, pastorie, Sint-Corneliuskapel en enkele hoeven vrijwel niets bewaard.²⁴

3.2.1. Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

VILLARET (1745-1748)

De Villaretkaart wordt eveneens de kaart van de Franse ingenieurs en geografen genoemd (1745-1748). Het bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.

Op de Villaretkaart staat het plangebied niet gekarteerd.

²⁴ IOE 2024: INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Beerse [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13744> (geraadpleegd op 11 maart 2024)

FERRARIS (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart ligt het projectgebied te midden van akkers en velden ten noorden van enkele gebouwen aan de zuidelijk gelegen Kapelstraat. Ten westen en oosten van het plangebied zijn al de voorlopers van de Schransdriesstraat, de Larenstraat en de Houtseweg zichtbaar op de kaart. Op zo'n 145 m ten zuidwesten van het plangebied is de Sint-Corneliuskapel op de kaart zichtbaar, op ca. 90 m ten westen van het plangebied ligt een gebouwencomplex, omgeven door een haag. Achter dit complex verbindt een dreef omzoomd met bomen de Schransdriesstraat met de weiden en akkers ter hoogte van het plangebied, dat onbebouwd is. Op zo'n 550 m ten zuiden van het plangebied is de Laakbeek aangeduid op de kaart. De noordelijk gelegen zijlopen zijn evenwel niet afgebeeld.

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken.

ATLAS DER BUURTWEGEN (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

Op de Atlas der Buurtwegen is de dreef van op de Ferrariskaart aangeduid als voetweg nr. 43. Deze weg is verder doorgetrokken ten westen en zuiden van het plangebied en verbindt nu de Schransdriesstraat met de oostelijk gelegen Larenstraat. Het plangebied is nog steeds onbebouwd en ook de bebouwing in de omgeving is weinig veranderd. Wel worden inmiddels de Kleine Beek en de Grote Beek op de kaart weergegeven ten oosten van het plangebied, ter hoogte van hun huidig tracé.

VANDERMAELEN (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

De Vandermaelenkaart geeft een gelijkaardig beeld weer, maar vanwege een afwijking op de georeferentie ligt de voetweg nu ten noorden van het plangebied.

POPP (1842-1879)

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).

Op de Popp-kaarten staat het plangebied niet aangeduid.

TOPOGRAFISCHE KAART 1873, 1904

Een vierde bron uit de 19de eeuw is de topografische kaart van België uit 1873.

De topografische kaarten van 1873 en 1904 tonen een gelijkaardige situatie als voorgaande kaarten met de voetweg ten zuiden van het onbebouwd plangebied.

Vervolgens worden er topografische kaarten uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken.

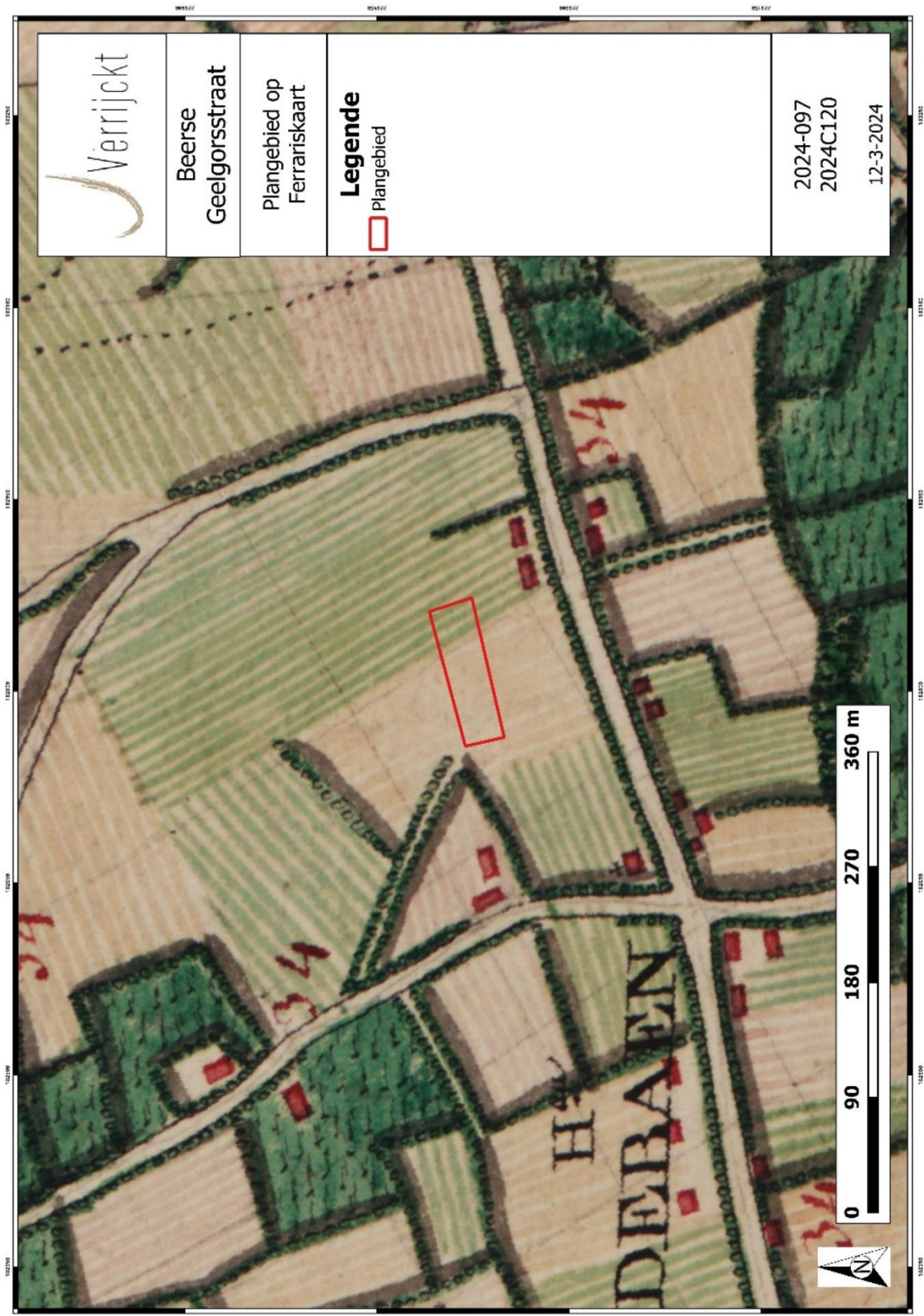
TOPOGRAFISCHE KAART 1939, 1969, 1981, 1989

Doorheen de 20ste eeuw neemt de bebouwing in de omgeving van het plangebied toe en wordt de zuidelijke voetweg rechtgetrokken, verhard en vormt de huidige Geelgorsstraat. In de tweede helft van de 20ste eeuw worden ook de andere omringende straten aangelegd waaronder de Leeuwerikstraat, de Lijsterstraat en de Sijsjesstraat. Rondom deze straten wordt de omgeving stilaan dichtbebouwd. Hoewel op de kaart van 1989 enkele gebouwen in het oosten van het plangebied afgebeeld staan, betreft het hier wellicht een fout door een afwijking van de georeferentie. Het lijkt immers onwaarschijnlijk dat de Sijsjesstraat toen vlak ten oosten van het plangebied lag en nadien verplaatst werd. De orthofoto van 1979-1990 bevestigt dit ook.

ORTHOFOTO 1971, 1979-1990, 2000-2003 EN 2005-2007

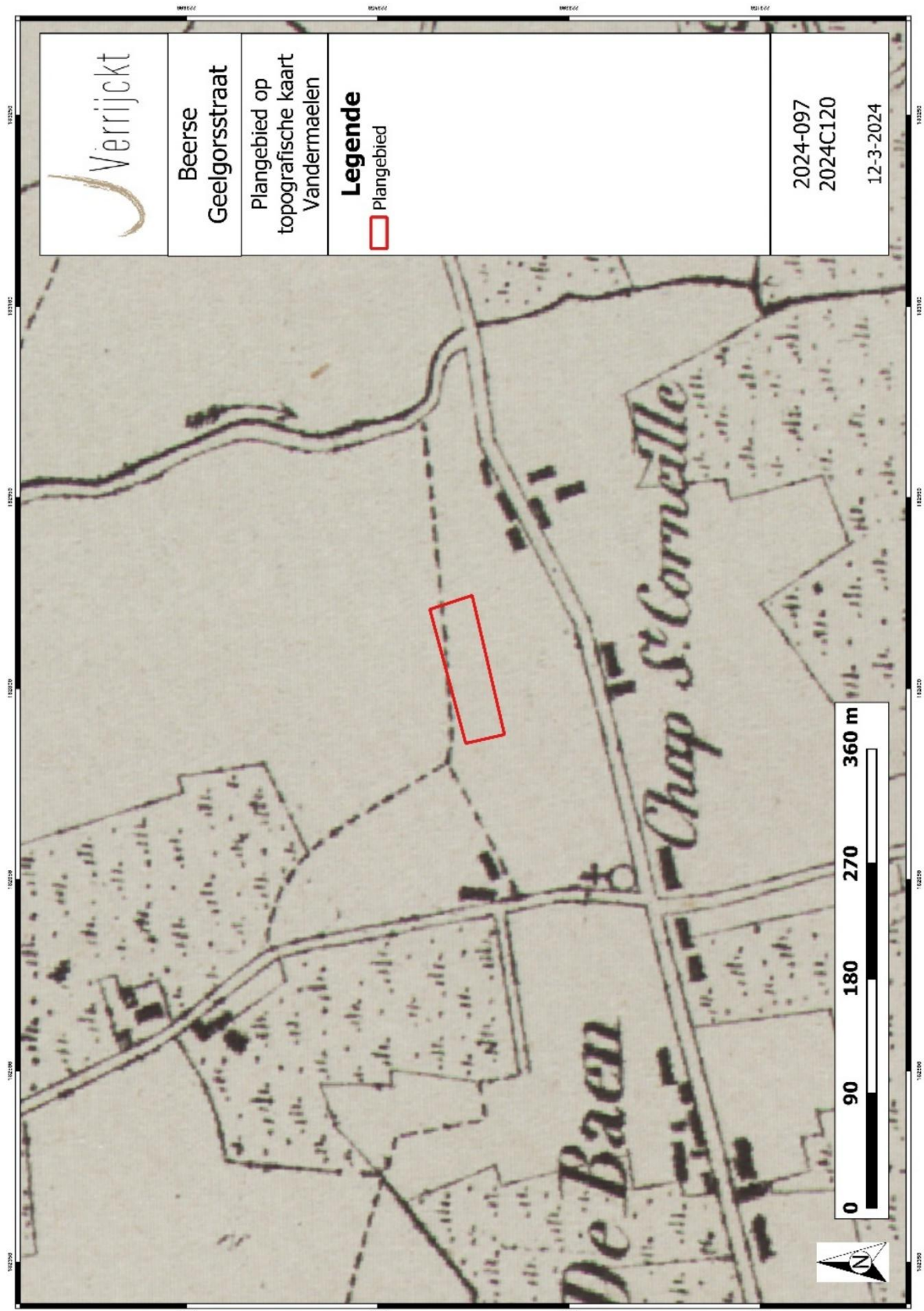
Op de orthofoto van 1971 zien we een vreemde ovaalvormige, noordoost-zuidwestgeoriënteerde ovalen vorm in de velden ter hoogte van het plangebied. Het is momenteel niet duidelijk wat deze vorm is. De orthofoto van 1979-1990 bevestigt de aanleg van wegen en bouw van woningen ter hoogte van de omliggende wegen. Het plangebied is onbebouwd. De orthofoto van 2000-2003 geeft voor het eerst een duidelijk beeld van het plangebied dat ingenomen wordt door een wellicht braakliggend terrein met een aantal bomen. In het westen lijkt een tuin te zijn aangelegd met enkele hagen. Mogelijk bevinden zich ook enkele kleinere constructies in het noorden van het plangebied, maar dit is niet geheel duidelijk op de foto. Vanaf 2003-2005 is het plangebied steeds in gebruik geweest als akker.

Figuur 15: Plangebied op de Ferrariskaart²⁵

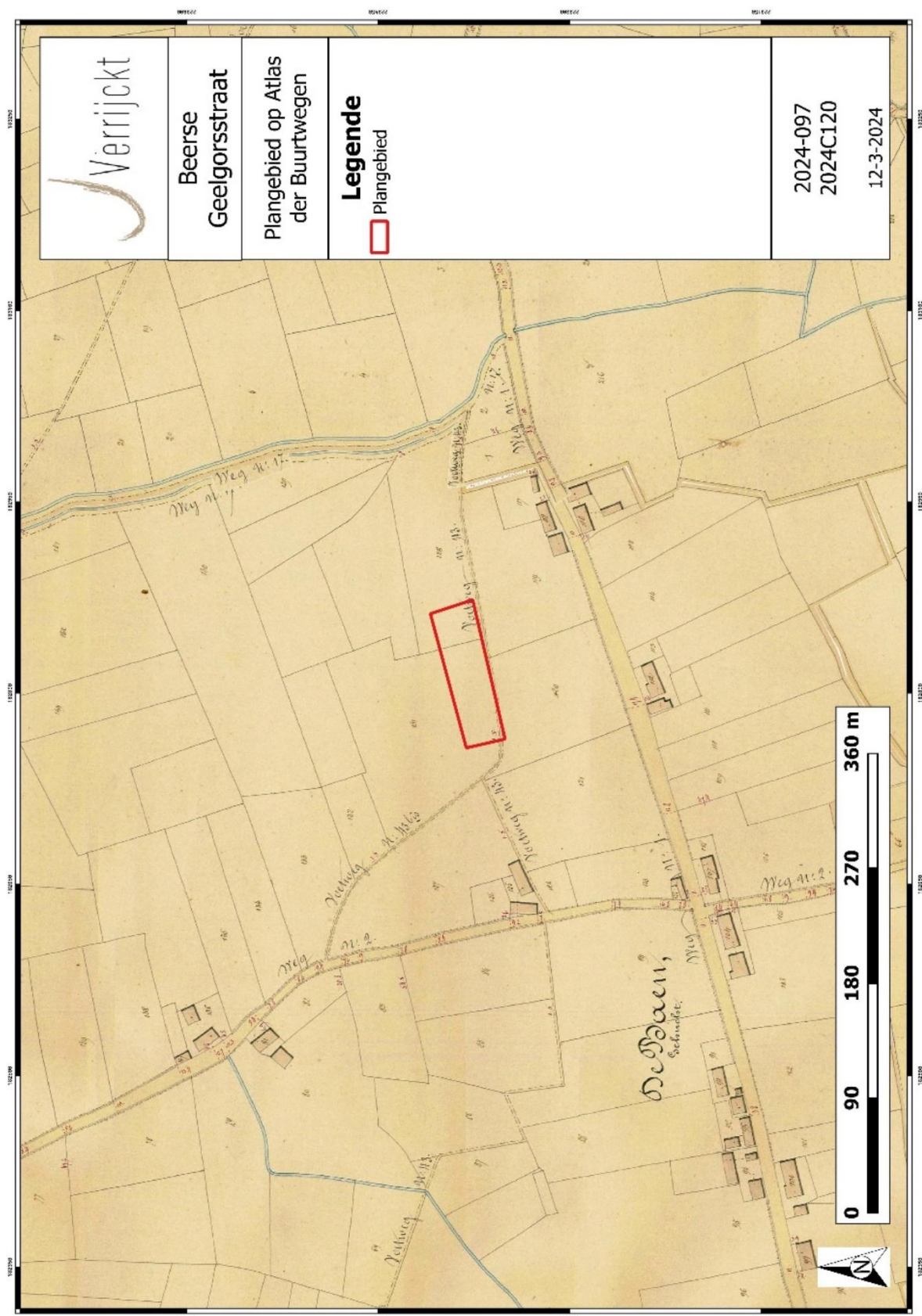
²⁵ GEOPUNT 2025.

Figuur 16: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁶

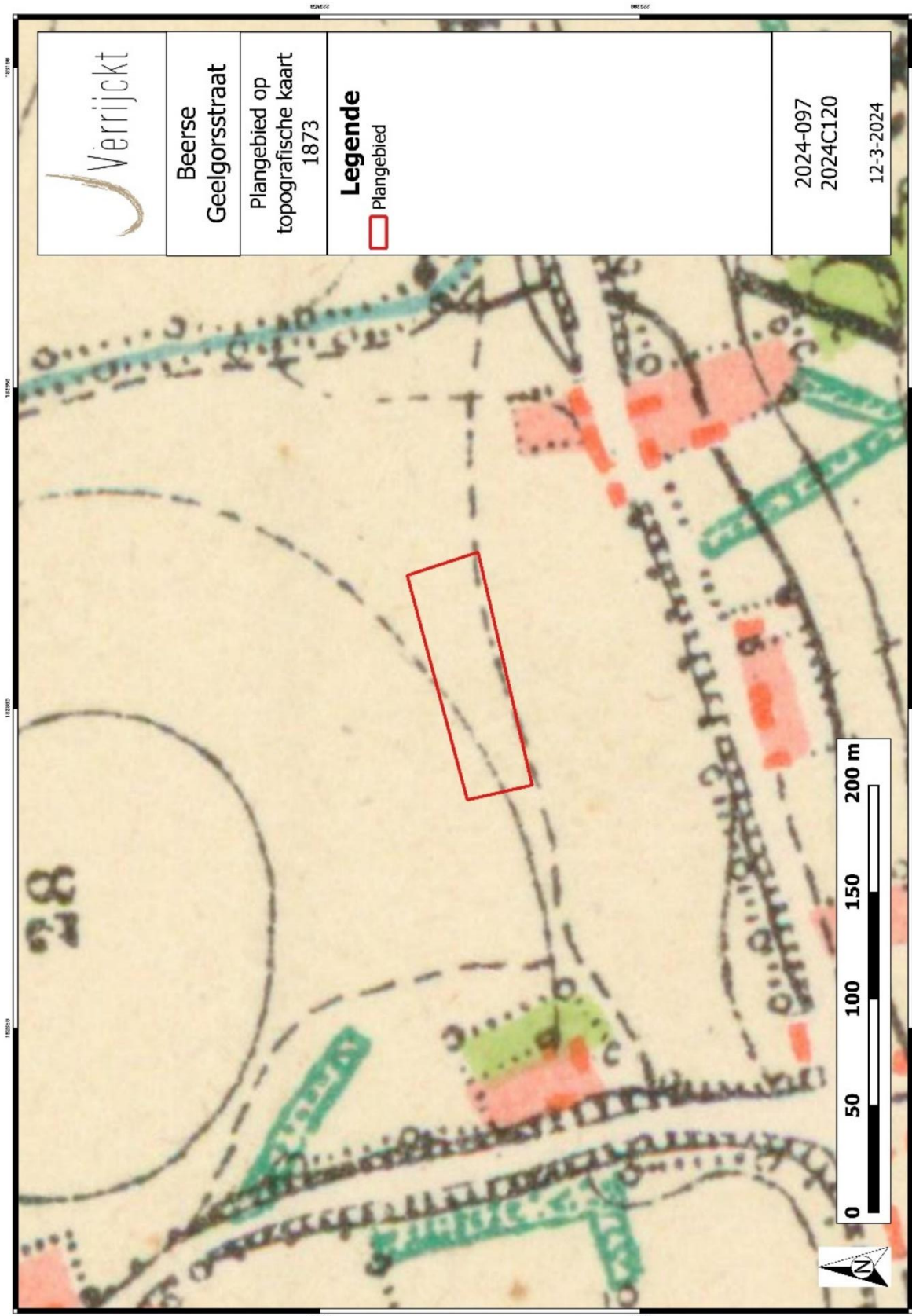
²⁶ GEOPUNT 2025.

Figuur 17: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁷

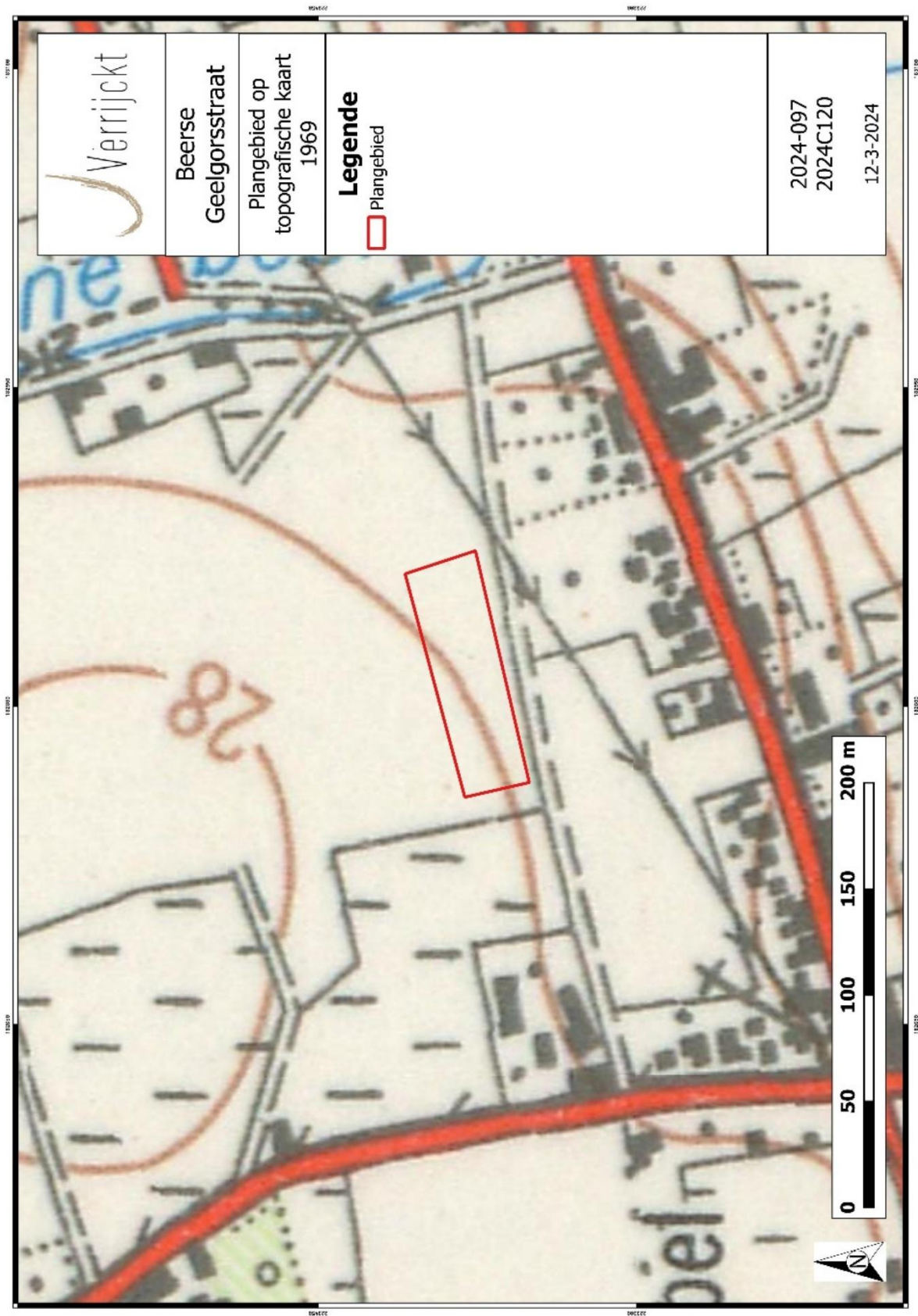
²⁷ GEOPUNT 2025.

Figuur 18: Plangebied op de Topografische kaart 1973²⁸

²⁸ CARTESIUS

Figuur 19: Plangebied op de Topografische kaart 1969²⁹

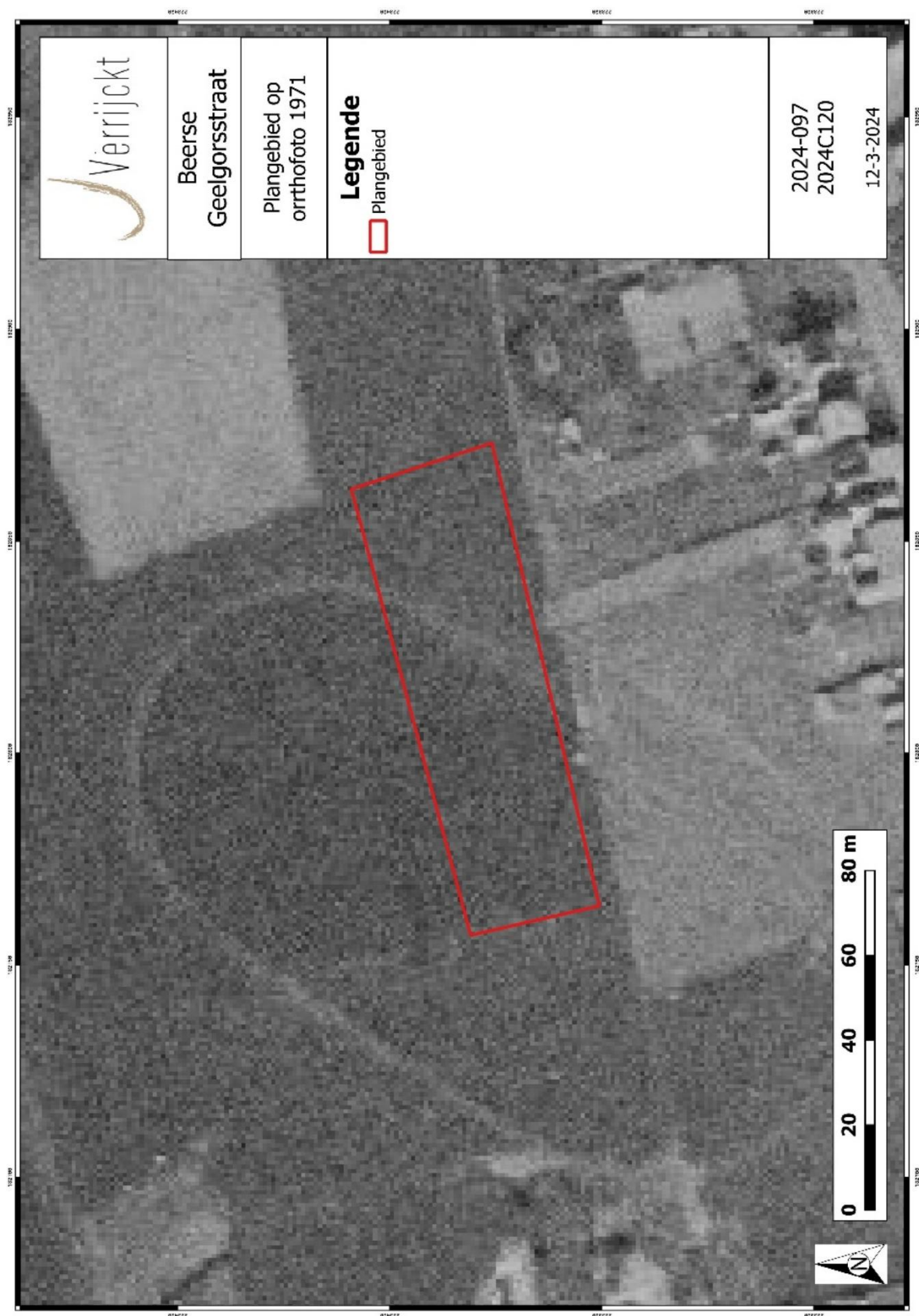
²⁹ CARTESIUS

Figuur 20: Plangebied op de Topografische kaart 1989³⁰

³⁰ CARTESIUS

Figuur 21: Orthofoto 1971³¹

³¹ GEOPUNT 2025.

Figuur 22: Orthofoto 1979-1990³²

³² GEOPUNT 2025.

Figuur 23: Orthofoto 2000-2003³³

³³ GEOPUNT 2025.

3.3. Beschrijving van het archeologische kader

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend met uitzondering van deze uit het vooronderzoek. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁴

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
207256	Kapelstraat	Proefsleuvenonderzoek	Late middeleeuwen – nieuwe tijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Kapelstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/207256 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
154627	Mezenstraat I	Archeologisch vooronderzoek, opgraving en evaluerend terreinonderzoek: 2 graven waaronder ovaal grafmonument met greppel en drievoudige palenkrans en crematiegraf, geïsoleerde boerderij, bootvormige gebouwplattegrond	Late, midden-bronstijd, Karolingische periode, volle middeleeuwen.	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Mezenstraat I [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/154627 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
219681	Oostmalseweg II	Archeologische opgraving: twee huisplattegronden, een bijgebouw of huisplattegrond, resten van een omheining en zes kuilen. Verschillende fasen te onderscheiden in de bewoning.	late ijzertijd (oosten), Midden-Romeinse tijd, Vroeg-Romeinse tijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Oostmalseweg II [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/219681 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
218348	Sint-Isidoorstraat	Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: Twee nagenoeg volledige gebouwplattegronden, met paalsporen, greppels en standgreppels. Slechts twee artefacten werden in de sporen aangetroffen: twee fragmenten handgevormd aardewerk uit de ijzertijd.	ijzertijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Sint-Isidoorstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218348 (geraadpleegd op 11 maart 2024).

³⁴ CAI 2024

219500	Schransdriesstraat 45	Archeologische prospectie zonder resultaat	/	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Schrandsdriesstraat 45 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/219500 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
151559	Schransdriesstraat	potstal, verschillende kuilen en enkele greppels uit de 15de eeuw	late middeleeuwen	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Schrandsdriesstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151559 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
151571	Beerse Holleweg, Verkaveling Schrandsdriesen III	Archeologisch vooronderzoek: vermoedelijk een 3-tal erven, linkerflank van een bootvormig gebouw uit ten vroegste 13de eeuw; Archeologische opgraving: fragmenten van gepolijste bijlen, mogelijk 2 spiekers uit de ijzertijd, enkele scherven uit Romeinse periode in een handvol sporen aanwezig als secundair materiaal, aantal greppels uit vroege middeleeuwen, 5 percelen plattegronden van bootvormige gebouwen die vermoedelijk doorliepen tot in de 13de eeuw, bijgebouwen en waterputten, mogelijk was er een hallehuis in de late middeleeuwen. Op basis van de macroresten en pollen wordt gesteld dat de nederzetting grotendeels zelf bedruipend was. Hoogtepunt te situeren tussen 1150 en 1200. Greppels en grachten uit nieuwe tijd	middenneolithicum, neolithicum, vroege bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Beerse Holleweg, Verkaveling Schrandsdriesen III [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/151571 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
101013	Beerse-Holleweg (Verkaveling Schrandsdriesen)	Archeologisch vooronderzoek, opgraving en evaluerend terreinonderzoek: Grondsporen van gebouwplattegronden waaronder ijzertijdboerderijen: hoofdgebouw, spiekers, bijgebouwtjes uit ijzertijd, Gebouwplattegrond uit vroege middeleeuwen, greppelstructuren uit late middeleeuwen – nieuwe tijd	ijzertijd, middeleeuwen, nieuwe tijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Beerse-Holleweg (Verkaveling Schrandsdriesen) [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/101013 (geraadpleegd op 11 maart 2024).

951958	Houthoeve	Erfgoedonderzoek / historische studie: huidige gebouw op grondvesten oude hoeve	18 ^{de} eeuw	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Houthoeve [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/951958 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
160225	Antwerpen-Turnhoutstelling 13	2 mogelijke bunkers uit Eerste Wereldoorlog	WOI	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Antwerpen-Turnhoutstelling 13 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160225 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
160223	Antwerpen-Turnhoutstelling 11	Prikkeldraad uit Eerste Wereldoorlog	WOI	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Antwerpen-Turnhoutstelling 11 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160223 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
150282	Houtseweg I	Metaaldetectie: bronzen bijltje: vlakke/eenvoudige hielbijl, vrij versleten Volgens S. Delaruelle zou er zich hier mogelijk een nederzetting uit de midden-bronstijd kunnen bevinden. (nl. intensief gebruik van bijl en het feit dat er geen andere bijlen gevonden werden, is atypisch voor een depotvondst). Te dateren tussen 1500 en 1100 v.Chr.	midden bronstijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Houtseweg I [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/150282 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
163170	Sijsjesstraat (Beerste-Busselen)	Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: In de uiterste zuidoostelijke hoek van het plangebied werd de rand van een nederzetting uit de vroege middeleeuwen aangetroffen.	Ijzertijd, vroege en volle middeleeuwen	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Sijsjesstraat (Beerste-Busselen) [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/163170 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
157484	Beekakkers (Verkaveling Akkerbeek)	Archeologisch vooronderzoek en opgraving: huisplattegrond en bijgebouwen, waterput, nederzetting en depotvondst uit late bronstijd – vroege ijzertijd, greppel uit volle / late middeleeuwen, 2 kuilen met enkele midden bronstijd scherven	Late bronstijd, vroege ijzertijd, late middeleeuwen, volle middeleeuwen	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Beekakkers (Verkaveling Akkerbeek) [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157484 (geraadpleegd op 11 maart 2024).

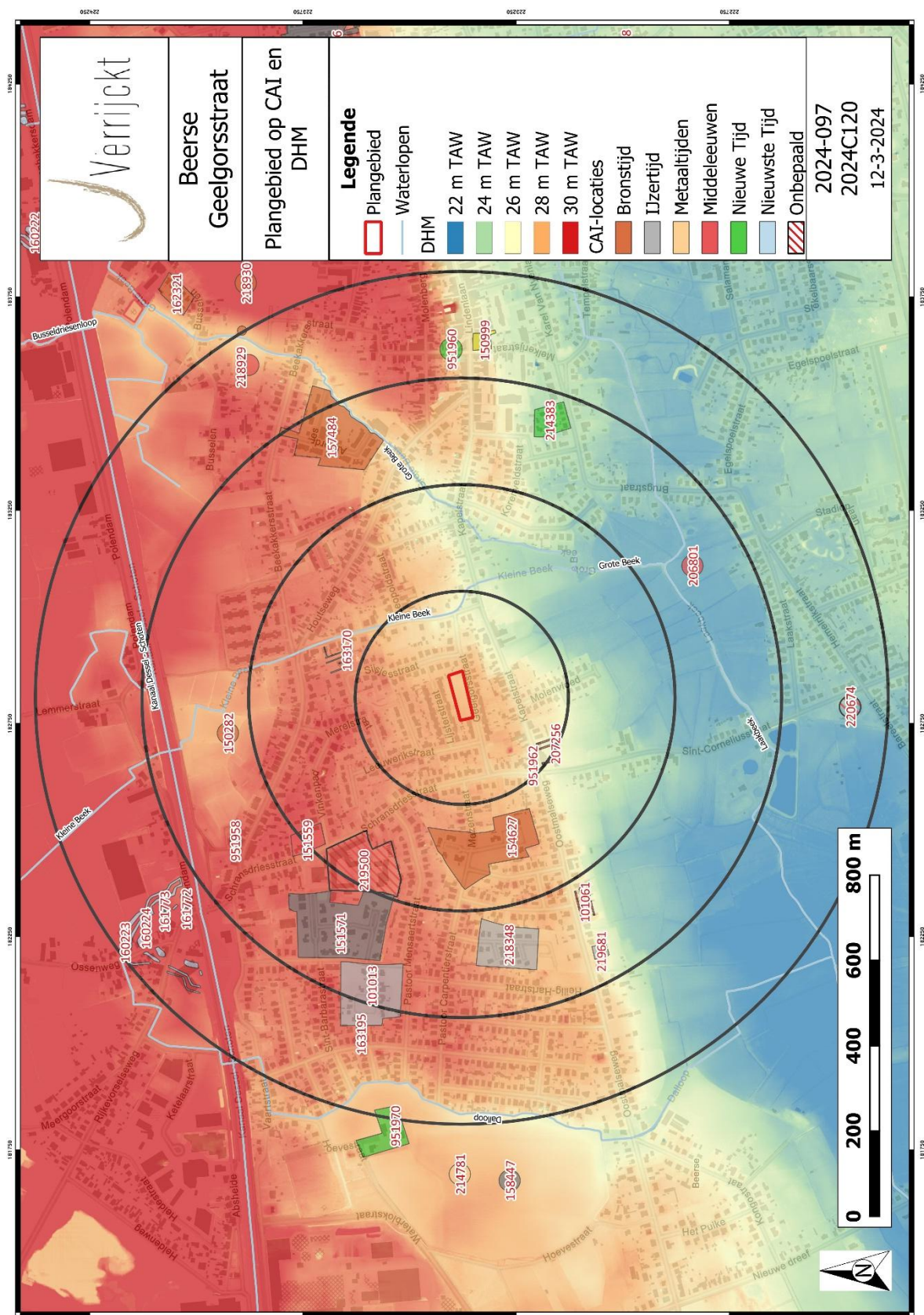
218929	Busselen III	Metaaldetectie: Zilver ring met driehoekig wapenschild 12 de eeuw, metaalslak, klompen brons, diverse fragmenten / stukken van een brons/koperlegering	volle middeleeuwen	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Busselen III [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218929 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
951960	Molen van Beerse	Historische studie: molen	18 ^{de} eeuw	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Molen van Beerse [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/951960 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
150999	Lindenlaan I	Archeologisch vooronderzoek en opgraving: waterput en waterkuil, 1 ^{ste} en 2 ^{de} / begin 3 ^{de} eeuw	Vroeg- en midden-Romeinse periode	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Lindenlaan I [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/150999 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
214383	Brugstraat 10	Archeologisch vooronderzoek: sporen: kuilen, greppels	nieuwe tijd	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Brugstraat 10 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214383 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
206801	Laakstraat-Hemelrijkstraat	Losse vondst: Venetiaanse Grosso (zilverbunt) uit 2de helft(?) 13de eeuw	late middeleeuwen	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Laakstraat-Hemelrijkstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206801 (geraadpleegd op 11 maart 2024).
220674	Sint-Corneliusstraat	Metaaldetectievondst: heilighangertje, stukje van geleideband bom(messing), een stukje steel van kleipijp en een glazen knikker	/	INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Sint-Corneliusstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/220674 (geraadpleegd op 11 maart 2024).

Binnen een straal van 1000 m werden al heel wat archeologische onderzoeken uitgevoerd. Ten noordwesten van het plangebied is een meerperiodensite gekend, waar vondsten werden aangetroffen die dateren vanaf het midden neolithicum tot en met de nieuwe tijd. Zowel ten westen, ten noorden als ten oosten zijn vondstlocaties gekend die teruggaan tot de bronstijd en de ijzertijd. In mindere mate zijn er ook vondsten uit de Romeinse periode gekend ter hoogte van de cuetahelling. Verder zijn in de omgeving heel wat CAI-locaties gekend die teruggaan tot de middeleeuwen. Ten oosten en ten noordwesten gaan enkele sites terug tot de nieuwe tijd en op enige afstand ten noordwesten zijn enkele vondstlocaties uit WOI gekend. Opvallend is dat de meeste sites in de omgeving van het plangebied in het hoger gelegen en droger gebied op de cuetahelling liggen. Slechts één site, m.n. een losse vondst uit de late middeleeuwen, situeert zich in de vallei van de Laakbeek. Andere sites situeren zich veelal op de hoger gelegen valleiwanden of op de cuetahelling.

Dit alles wijst erop dat de omgeving van het plangebied in het verleden quasi continu een aantrekkelijke plaats was voor menselijke aanwezigheid, hetgeen vermoedelijk te maken heeft met de gunstige landschappelijke locatie op een hoger gelegen cuetahelling nabij enkele waterlopen.

Hoewel er een aantal goed onderzochte archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied, zijn er voor bepaalde periodes zoals de Romeinse periode nog betrekkelijk weinig gegevens gekend. Daarenboven is in een straal van 250 m rondom het plangebied slechts één archeologische site gekend. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is vlak bij het huidige plangebied.

Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁵

35 CAI 2024

4. AARDKUNDIGE BESCHRIJVING

4.1. Inleiding

Tijdens de opgraving werden vlakhoogtes en maaiveldhoogtes ingemeten. Op die manier werd er een inzicht verkregen in de hoogte van het archeologisch leesbare niveau en de dieptes van de uitgravingen. Om een beeld te krijgen van het landschap en de bodemopbouw binnen het plangebied zijn er profielen opgeschaafd, gefotografeerd en geregistreerd. De bodemopbouw binnen het onderzoeksgebied is al gekend op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.³⁶ Tijdens de archeologische opgraving werden twee bijkomende bodemprofielen geregistreerd in aanvulling op de aardkundige analyse bij het proefsleuvenonderzoek en de boringen uit het landschappelijk bodemonderzoek. De geregistreerde profielen helpen een antwoord te bieden op de relevante vragen uit het Programma van Maatregelen die werden opgesteld bij de opmaak van de nota.

De profielen worden beschreven op basis van lithologie, sedimentologie en bodemvorming. De bodemtextuur is beschreven volgens de Belgische bodemclassificatie volgens VAN RANST & SYS (2000). De bodems zijn beschreven per aangetroffen horizont. De profielen zijn verspreid binnen het plangebied gezet om een zo totaal mogelijk beeld hiervan te krijgen.

4.2. Bodemopbouw binnen het plangebied

De geologische situering van het plangebied werd eerder al toegelicht in hoofdstuk 3.1. Hierbij werd aandacht besteed aan de informatie voorhanden uit geologische kaarten die een inzicht geven in de Tertiaire en Quartaire ondergrond, evenals de te verwachten bodemtypes. Vervolgens wordt de bodemkundige beschrijving toegelicht op basis van de aardkundige profielen die tijdens het veldonderzoek werden geplaatst.

Zoals eerder aangehaald werden tijdens de vlakdekkende opgraving twee bodemprofielen opgeschoond en geregistreerd. Zowel aan de westelijke als aan de noordoostelijke kant werd een profiel aangelegd. Er werd overal een droge zandbodem met meerdere Ap-horizonten aangetroffen. Het archeologisch niveau situeert zich op een diepte tussen ca. 90 en 120 cm beneden het maaiveld. In het westen werd een matig ontwikkelde Bh-horizont aangetroffen. In het noordoosten betrof het een A-C bodemprofiel.

Profiel 1 werd aangelegd in het noordoosten van het onderzochte terrein, in werkput 1. Het wordt gekenmerkt door een A-C bodemopbouw met meerdere Ap-horizonten. Allereerst zien we dat de Ap1-horizont (1) die donkerbruin gekleurd is, doorweven is met wortels en een dikte heeft van 25 cm. Deze wordt gevolgd door een scherpe overgang naar de Ap2-horizont (2) die eerder donkergrijs en bruin gekleurd is en enkele sporen van bioturbatie vertoont. Deze horizont is vrij egaal en heeft opnieuw een dikte van 25 cm. Hierna is de Ap3-horizont (3) te zien, deze heeft een dikte van 20 cm. Het heeft een donkergrijs tot zwarte kleur met lichtgrijze vlekken die mogelijks wijzen op de vermenging en opname van een voormalig aanwezige E-horizont. Vervolgens is er een Ap4-horizont (4) te zien. Deze is lichter gekleurd dan de voorgaande ploeglagen met een grijs en lichtbruine kleur en heeft een dikte van 20 cm. Ten slotte is de overgang naar de C-horizont te zien op een diepte van 90 cm beneden het maaiveld. Het vertoont verschijnselen van een fluctuerende grondwaterstand met de vorming van ijzerconcreties in het vlak. Wat opvallend is bij dit profiel is dat de overgang tussen elk van de horizonten erg recht en scherp verloopt. Dit is een

³⁶ VAN STEENLANDT & PEPERMANS 2025.

teken van aftopping van de verschillende lagen. Het is dus duidelijk dat het terrein doorheen de tijd sterk bewerkt is geweest door middel van landbouw. Het bodemkundige archief is zo sterk beïnvloed geweest.

Figuur 25: Profiel 1 in werkput 1 (© INDAR bv)

Profiel 2 is gesitueerd in het westen van werkput 3. Hier werd er een andere bodemopbouw aangetroffen, met name de restanten van een podzol met een A-B-C bodemopbouw met meerdere Ap-horizonten. De Ap1-horizont (1) is 45 cm dik en vertoont tekenen van recente verstoring of vergraving. Het pakket is bruin en donkerbruin gekleurd, is heterogeen en er zijn vlekken in te zien. Deze wordt gevolgd door de Ap2-horizont (2) die donkerbruin tot zwart gekleurd is. Deze laag is 15 cm dik en homogeen van vulling. Hierna is er een donkerbruine Ap3-horizont (3) te zien die veel lichtgrijze vlekken en laagjes vertoont. Dit kan opnieuw een aanwijzing zijn voor de verploeging en opname van een voormalig aanwezige E-horizont. Dit verklaart de rechte aftekening van de lagen in het profiel. De laag is 30 cm dik. Hierna volgt een dunne Ap4-horizont (4) van 10 cm dik die erg gelijkaardig is aan de vorige horizont, maar zonder de uitgeloopte vlekken. Vervolgens zien we een matig ontwikkelde Bh-horizont (5). Deze is donkerbruin gekleurd met lokaal lichtere vlekken en heeft een dikte van 20 cm. De overgang naar de onderliggende C-horizont (6) verloopt erg grillig vanwege de bioturbatie en de sterke lokale ijzerconcreties (Bs) op

dit niveau. De moederbodem is oranjegeel en erg hard en bevindt zich op een diepte van 120 cm beneden het maaiveld.

Opnieuw is te zien dat elke overgang tussen de horizonten, behalve de overgang naar de C-horizont erg scherp en recht verloopt. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het intensief beploegen van het terrein doorheen de tijd. Zo werd elke horizont afgetopt en werd er een deel opgenomen in de bovenliggende horizont.

Figuur 26: Profiel 2 in werkput 3 (© INDAR bv)

De bodemopbouw zoals deze vastgesteld werd tijdens de opgraving loopt gelijk met de vaststellingen uit het vooronderzoek. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werd namelijk in het oosten van het plangebied een A-C profiel geïdentificeerd. Centraal werd er bijkomend een A/C-overgangshorizont gedetermineerd. In het westen van het plangebied werd er dan weer een A-B-C profiel aangetroffen met een matig ijzerhoudende, bruinoranje Bs-horizont. Dit is in overeenstemming met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek waar bij de twee profielen enerzijds een A-Bs-C opbouw aangetroffen werd in het westen en een A-C bodemopbouw met meerdere Ap-horizonten vastgesteld werd in het zuidoosten.

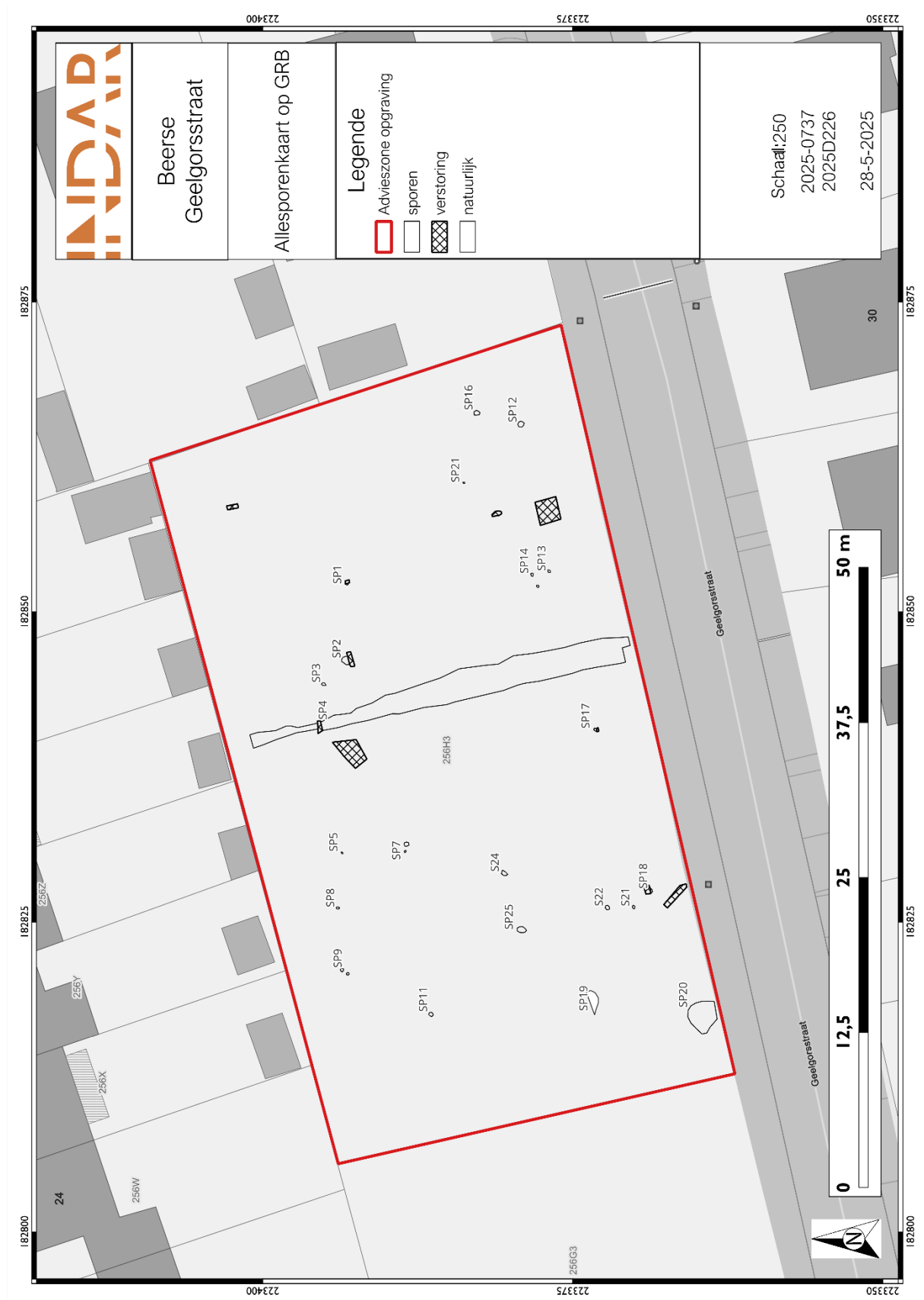

4.3. Conclusie en effecten op de aanwezige archeologie

De westelijke zijde van het onderzoeksgebied kent een andere bodemopbouw dan de oostelijke kant. De profielen reflecteren dit, maar dit is ook helder te zien op de overzichtsfoto's van de werkputten. Het is duidelijk dat de westelijke kant sterk onderhevig geweest is aan een fluctuerende grondwaterstand. De oostelijke kant is steeds droger gebleven. Wat echter opvallend is, is dat zowel het maaiveld als het archeologisch vlak aflopen van west naar oost, en niet andersom. Dit doet vermoeden dat het niveau en daarmee ook de bodem (sterk) gemanipuleerd werd doorheen de tijd. De mate waarin het archeologisch niveau afgetopt werd is daarbij ongekend. Het archeologisch niveau situeert zich tussen de 90 en 120 cm beneden het maaiveld. Echter konden tijdens de vlakdekkende opgraving nog wel verscheidene archeologisch relevante sporen worden aangetroffen.

Profiel 1 (PR1) vertoont een sterke ophoging door middel van pluggen in de verschillende ploeglagen. Daarnaast is een aftopping van de afzonderlijke horizonten te zien. De overgangen tussen de lagen zijn erg scherp en recht. Het is daarom waarschijnlijk dat enkel de onderzijde van de sporen bewaard zijn op deze locaties. Andere voormalig aanwezige sporen zouden zo verploegd en opgenomen kunnen zijn in de bovenliggende Ap-horizont.

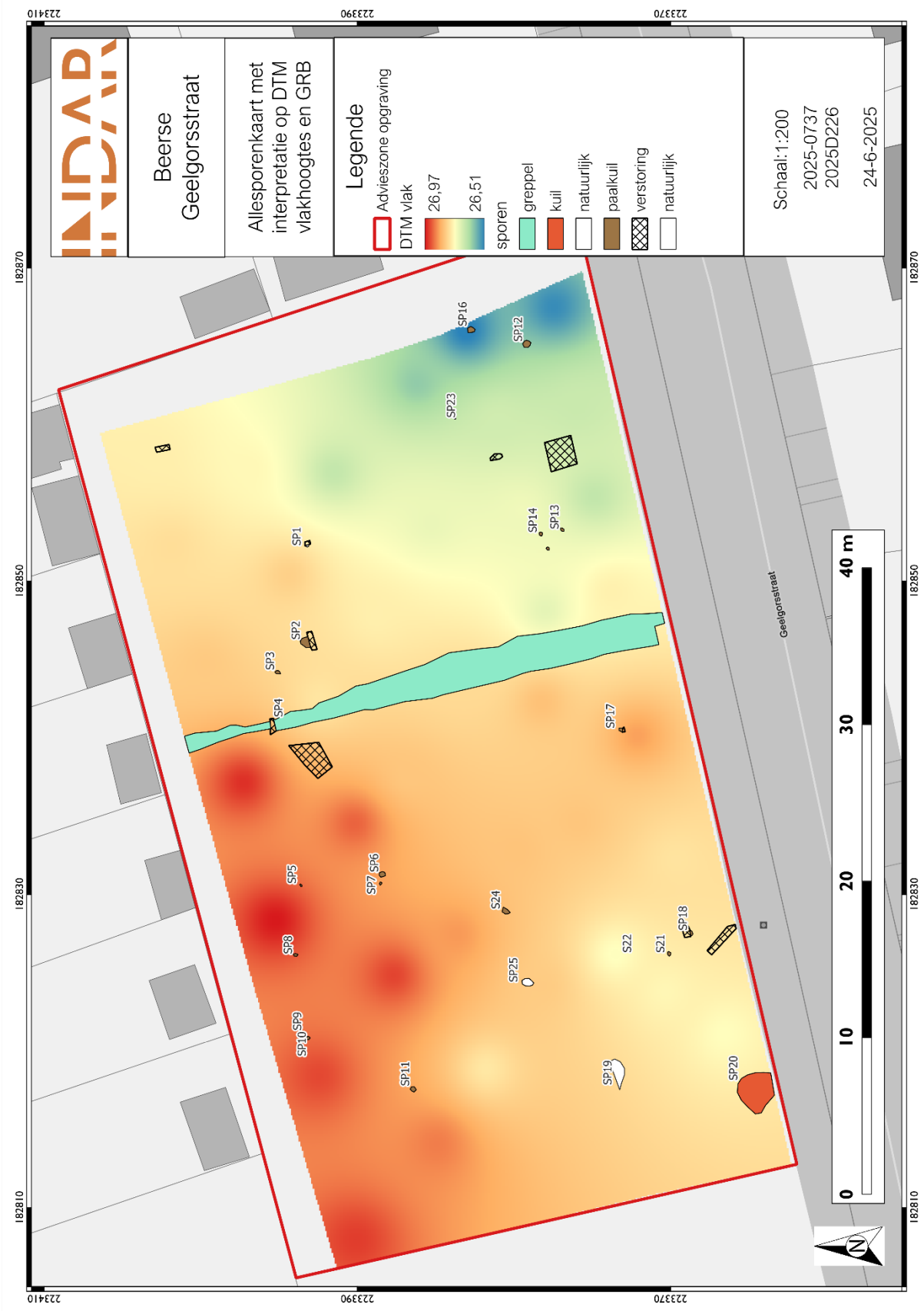
Profiel 2 (PR2) toont een iets andere situatie met de bewaring van restanten van een podzol met een matige Bh-horizont. Echter zijn ook hier erg weinig sporen bewaard. De hydrologische situatie aan deze zijde van het terrein lijkt dit echter te verklaren. De sterke ijzerconcreties in het archeologische vlak aan de westelijke kant zijn het resultaat van de aanzienlijk nattere omstandigheden en sterk fluctuerende grondwaterstand waardoor de metalen opgelost worden en neerslaan waar het grondwater opwelt. Dit proces is duidelijk te zien in de overzichtsfoto's. Deze situatie zal het geen interessante plaats gemaakt hebben voor bewoning.

Figuur 28: Allesporenkaart op het GRB³⁸

³⁸ AGIV 2025.

Figuur 29: Allesporenkaart met interpretatie van de sporen op het DTM van de vlakhoogtes³⁹

³⁹ AGIV 2025.

5. BESCHRIJVING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

5.1. Inleiding

Tijdens de vlakdekkende opgraving werden in totaal 25 spoornummers uitgedeeld aan (paal)kuilen en een greppel. Hiervan zijn er 21 te interpreteren als antropogeen. Vier van de sporen werden na het couperen als natuurlijk geïnterpreteerd. Daarnaast werden er ook verschillende verstoringen ingemeten. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen. De aangetroffen sporen kunnen onderverdeeld worden in paalkuilen, kuilen en een greppel.

De archeologisch relevante sporen werden aangetroffen in de top van de moederbodem op een diepte tussen +16,51 m TAW in het zuidoosten tot +16,96 m TAW in het noordwesten of ca. 90-120 cm beneden het maaiveld.

In de volgende hoofdstukken worden de sporen inclusief vondstmateriaal per periode beschreven. De beschrijvingen van sporen die niet in detail behandeld worden in dit rapport, kunnen geraadpleegd worden in de sporenlijst en op de sporenkaarten die aan de bijlage van dit eindverslag worden toegevoegd.

5.2. Sporen uit de metaaltijden

Verschillende sporen (n=9) konden vanwege het gebrek aan vondstmateriaal op basis van hun uitzicht ruim gedateerd worden binnen deze categorie. Over het algemeen vertoonden deze sporen een sterk uitgeloopte en homogene vulling met een vrij vage aflijning in het vlak. In coupe waren de sporen rond tot ovaal met een komvormig profiel in coupe.

5.2.1. Mogelijke spieker

In werkput 2 werden drie sporen aangetroffen die in aanmerking komen als restanten van een driepostenspieker (Figuur 30). De tussenafstand bedraagt ongeveer 110 à 130 cm. **Spoor 13** is een rond spoor met een donkergrijze kleur van 24 bij 23 cm. In coupe is er een komvormig profiel te zien met een maximale diepte van 21 cm onder het vlak. **Spoor 14** is eveneens rond van vorm met een donkergrijze kleur en afmetingen van 22 bij 26 cm. In coupe is er een komvormig profiel te zien met een diepte van 12 cm beneden het vlak. Dit spoor toont duidelijk aan dat het archeologisch vlak binnen het terrein afgetopt is. De langwerpige streep in het vlak toont aan dat er doorheen de vulling van het spoor geploegd is. Het is dus waarschijnlijk dat veel van de voormalig aanwezige sporen verploegd en opgenomen zijn in de bovenliggende Ap-horizont. Enkel de diepste sporen zullen zo bewaard zijn gebleven. **Spoor 15** is opnieuw rond van vorm met een grijze kleur en meet 21 bij 19 cm in het vlak. In coupe is er een U-vormig profiel te zien met mangaanspikkels in de vulling. Het spoor bereikt een maximale diepte van 19 cm beneden het vlak. Jammer genoeg werden er geen vondsten aangetroffen en bleek geen van de contexten geschikt voor staalname in functie van natuurwetenschappelijk onderzoek.

Deze potentiële structuur is het enige aanwijsbare sporenverband binnen het onderzoeksgebied. Spoor 15 is met voorsprong de duidelijkste paalkuil van de drie. Wat betreft de andere twee is het nog te betwijfelen of ze überhaupt te identificeren zijn als paalsporen.

Hoewel dit onderzoek hoogstens de periferie van een nederzetting langs de oostelijke kant aangesneden heeft, is het mogelijk dat er nog structuren aanwezig waren. De aanwijzingen van aftopping in de profielen, alsook het ploegspoor in spoor 14 bewijzen dat het bodemarchief beperkt bewaard is gebleven.

Figuur 30: Spoor 13, 14 en 15 in coupe (© INDAR bv)

Figuur 31: Spoor 14 in het vlak met ploegspoor (© INDAR bv)

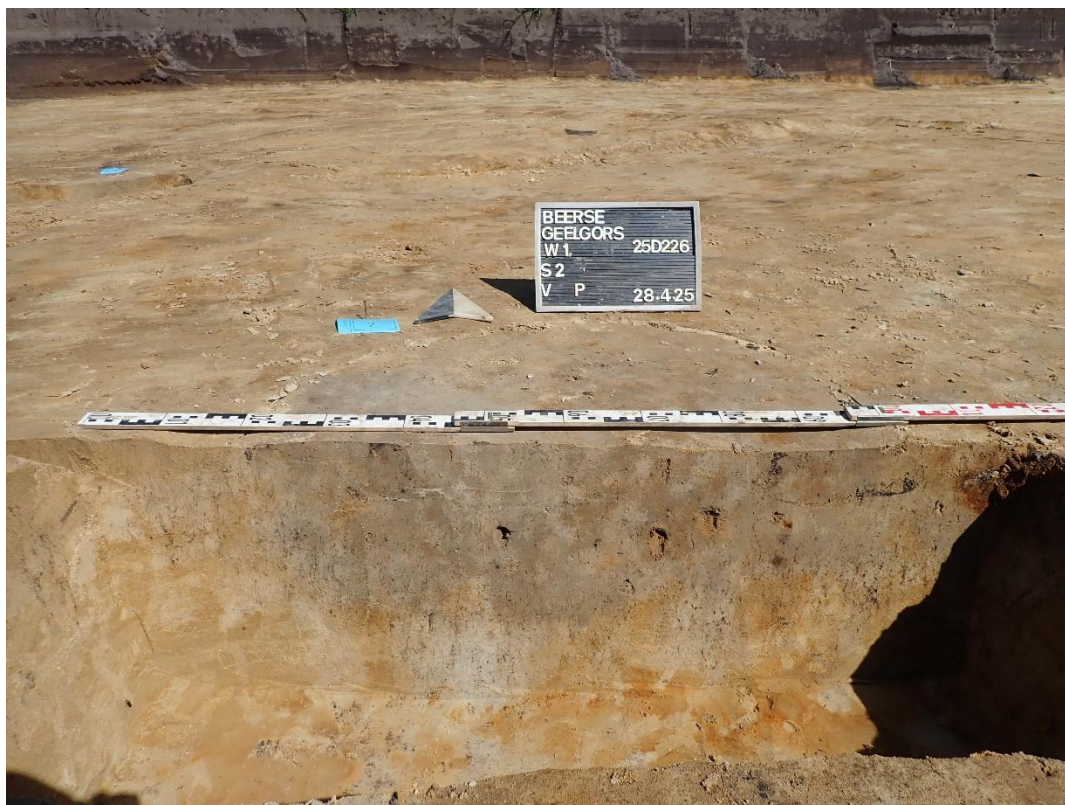
5.2.2. Geïsoleerde paalkuilen

Spoor 2 (Figuur 32) is een goed voorbeeld van deze groep sporen. Dit spoor werd reeds aangetroffen en gecoupeerd tijdens het proefsleuvenonderzoek. In het vlak was het ovaal gevormd met een lichtgrijze en beige kleur en afmetingen van 78 bij 61 cm. In coupe is te zien dat het een duidelijke paalkuil is met een komvormig profiel met twee gelaagdheden links en rechts. De kern is grijs en lichtgrijs gekleurd, terwijl de insteek grijs en oranje gekleurd is. Het spoor bereikt een maximale diepte van 26 cm beneden het vlak. De kleur is aanzienlijk lichter dan de meeste andere geregistreerde sporen binnen het onderzoeksgebied. Het is bijgevolg mogelijk dat dit spoor ouder is in vergelijking, vanwege de sterkere uitloging. Wegens het gebrek aan vondstmateriaal kan dit spoor echter niet nauwer gedateerd worden dan de metaaltijden.

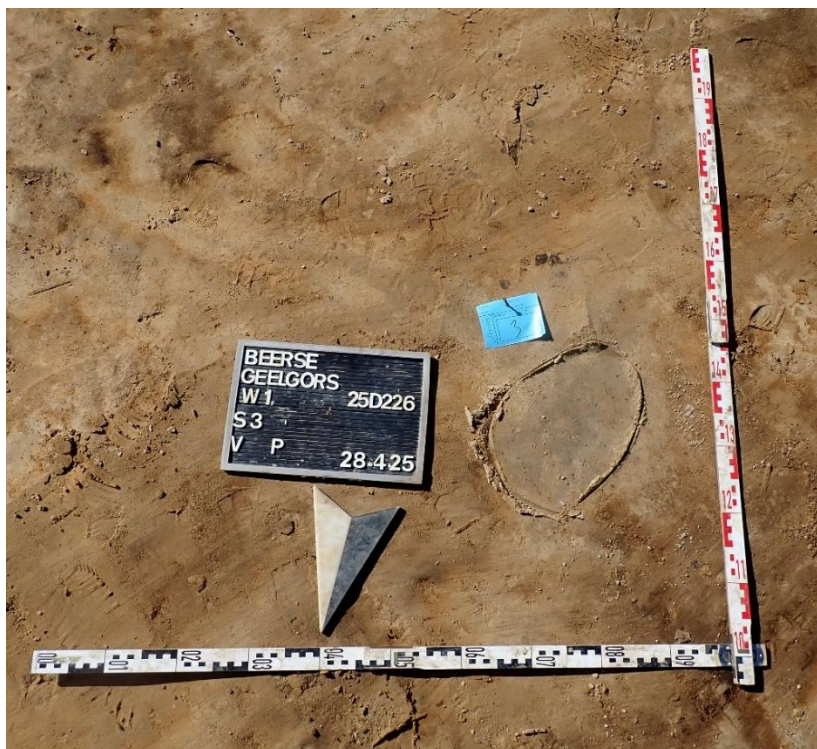
Figuur 32: Spoor 2 in het vlak (© INDAR bv)

Figuur 33: Spoor 2 in coupe (© INDAR bv)

Spoor 3 (Figuur 34) betreft een klein ovaal spoor in het vlak van werkput 1 met afmetingen van 36 bij 26 cm. Het is lichtgrijs en grijs gekleurd. In coupe is er een komvormig profiel met platte bodem te zien met een maximale diepte van 16 cm beneden het vlak. Langs de randen zijn er duidelijke resten van uitloging te zien. Hoewel dit spoor veel kleiner is, toont het qua uitzicht veel gelijkenissen met spoor 2.

Figuur 34: Spoor 3 in het vlak (© INDAR bv)

Figuur 35: Spoor 3 in coupe (© INDAR bv)

Spoor 12 (Figuur 36) is een ander voorbeeld van een goed bewaarde paalkuil. In het vlak is er een grijs, rond spoor te zien van 54 bij 47 cm. In coupe is er een schuin aflopend komvormig profiel te zien met sterke sporen van uitloging. Daarnaast is er ook nog duidelijk een kern en een insteekkuil te herkennen in het profiel. Het spoor bereikt een diepte van 37 cm onder het vlak.

Figuur 36: Spoor 12 in het vlak (© INDAR bv)

Figuur 37: Spoor 12 in coupe (© INDAR bv)

5.3. Vondsten en sporen uit de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd

De andere archeologische sporen (n=3) die aangetroffen werden binnen het terrein toonden een groot verschil met de vorige categorie. Deze sporen waren scherp afgeijnd en hadden een donkere en gevlekte vulling. Om die reden werden deze sporen ruim gedateerd in de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd.

5.3.1. Een perceelsgreppel

Spoor 4 is een greppel die dwars door het onderzoeksgebied loopt in elke werkput. Deze werd reeds aangetroffen in het proefsleuvenonderzoek en werd destijds ook gecoupeerd. Het verloop in het vlak is vrij grillig, de breedte van het spoor varieert sterk. In coupe blijkt het spoor ook erg ondiep bewaard te zijn. Het spoor bereikt een maximale diepte onder het vlak van 20 cm. Het profiel is komvormig met een golvende bodem. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er enkele scherven aangetroffen in roodbakkend aardewerk met loodglazuur die gedateerd werden in de late middeleeuwen – nieuwe tijd. Er werden geen nieuwe vondsten aangetroffen tijdens de opgraving. Overigens werd in de nota reeds gesteld dat het spoor parallel loopt met een perceelsgrens op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840). Het is dus realistisch dat het spoor hiermee in verband gebracht dient te worden. Het is echter mogelijk dat de oorsprong van het spoor teruggaat op een voorloper hiervan.

Figuur 38: Spoor 4 in het vlak (© INDAR bv)

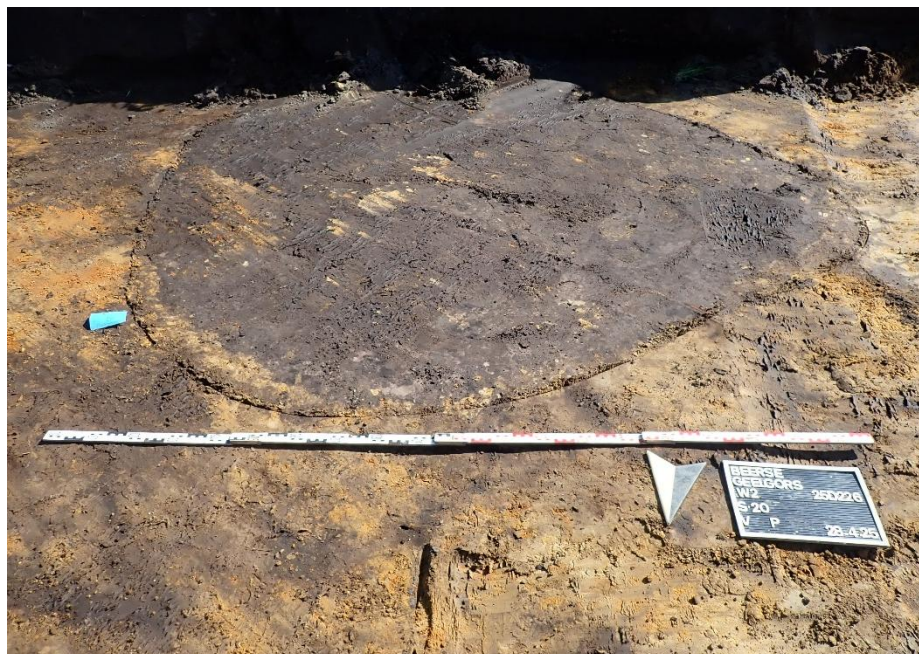

Figuur 39: Spoor 4 in coupe (© INDAR bv)

5.3.2. Geïsoleerde kuil

Spoor 20 (Figuur 40) werd aangetroffen in de zuidwestelijke hoek van werkput 2. Het spoor is rond van vorm met een donkerbruine kleur en gele vlekken. Het spoor meet 258 bij 237 cm in het vlak. In coupe werd duidelijk dat het om een kuil gaat. Het profiel kent een onregelmatig verloop met een maximale diepte van 32 cm beneden het vlak. De vulling van het spoor is vrij heterogeen. Omwille van het gevlekte voorkomen en de scherpe aflijning van het spoor werd het spoor in deze categorie ingedeeld. Vanwege de afwezigheid van vondstmateriaal of specifieke eigenschappen kan er geen functie gekoppeld worden aan deze kuil.

Figuur 40: Spoor 20 in het vlak (© INDAR bv)

Figuur 41: Spoor 20 in coupe (© INDAR bv)

5.4. Onbepaald

Vanwege de afwezigheid van dateerbaar vondstmateriaal kon de meerderheid van de sporen (n=10) niet gecategoriseerd worden in een bepaalde periode. Deze worden daarom hier kort toegelicht en kregen momenteel een onbepaalde datering toegewezen.

Verschillende sporen doorheen het onderzoeksgebied bleken erg ondiep bewaard te zijn (S1, 5, 6, 7, 9, 10, 17, 23). Hoewel ze meestal duidelijk te herkennen waren als paalkuil in het vlak, bleken ze in coupe heel beperkt bewaard te zijn gebleven. De profielen, alsook bepaalde sporen in het vlak, hebben duidelijk gemaakt dat het sporenniveau in de bovenzijde van de moederbodem sterk afgetopt geweest is in het verleden. Enkel de diepste sporen zullen bewaard gebleven zijn. Andere voormalig aanwezige sporen zullen verploegd en opgenomen zijn in de bovenliggende Ap-horizont. Hieronder worden enkele voorbeelden weergegeven.

Figuur 42: Spoor 1, 5, 7 en 23 in coupe (© INDAR bv)

Spoor 11 werd aangetroffen in het westen van werkput 1. In het vlak is er een donkerbruin en rond spoor te zien van 40 bij 37 cm. In de coupe is er een komvormig profiel te zien met lichte sporen van uitloging in de grijze vlekken. In de bodem van het spoor is er een mollengang te zien. Het spoor bereikt een diepte van 11 cm beneden het vlak. Het spoor ligt geïsoleerd in het vlak, maar kan toch duidelijk als paalkuil geïdentificeerd worden.

Figuur 43: Spoor 11 in coupe (© INDAR bv)

Spoor 18 werd aangetroffen in werkput 2. Zoals te zien is op de vlakfoto werd het spoor reeds gecoupeerd tijdens het proefsleuvenonderzoek. In het vlak is er een donkergrijs en grijs rond spoor te zien met een zwartgrijze kern. Het spoor meet 40 bij 19 cm. In coupe is er een rechthoekig

profiel te zien met insteekkuil aan weerszijden en een donkere kern centraal. Er is sterke uitloging te zien rondom de insteek. Het spoor bereikt een diepte van 26 cm beneden het vlak.

Figuur 44: Spoor 18 in het vlak (© INDAR bv)

Figuur 45: Spoor 18 in coupe (© INDAR bv)

Spoor 24 werd geïsoleerd aangetroffen in het westen van werkput 3. Op basis van de morfologische kenmerken kon het spoor niet gedateerd worden. Het spoor is donkergrijs en bruin gekleurd met een ovale vorm en afmetingen van 52 bij 32 cm in het vlak. In profiel is er een

komvormig profiel te zien met lichte sporen van uitloging en een vagere aflijning. De vulling is redelijk homogeen met enkele lichtere vlekken.

Figuur 46: Spoor 24 in coupe (© INDAR bv)

6. VONDSTEN EN STALEN

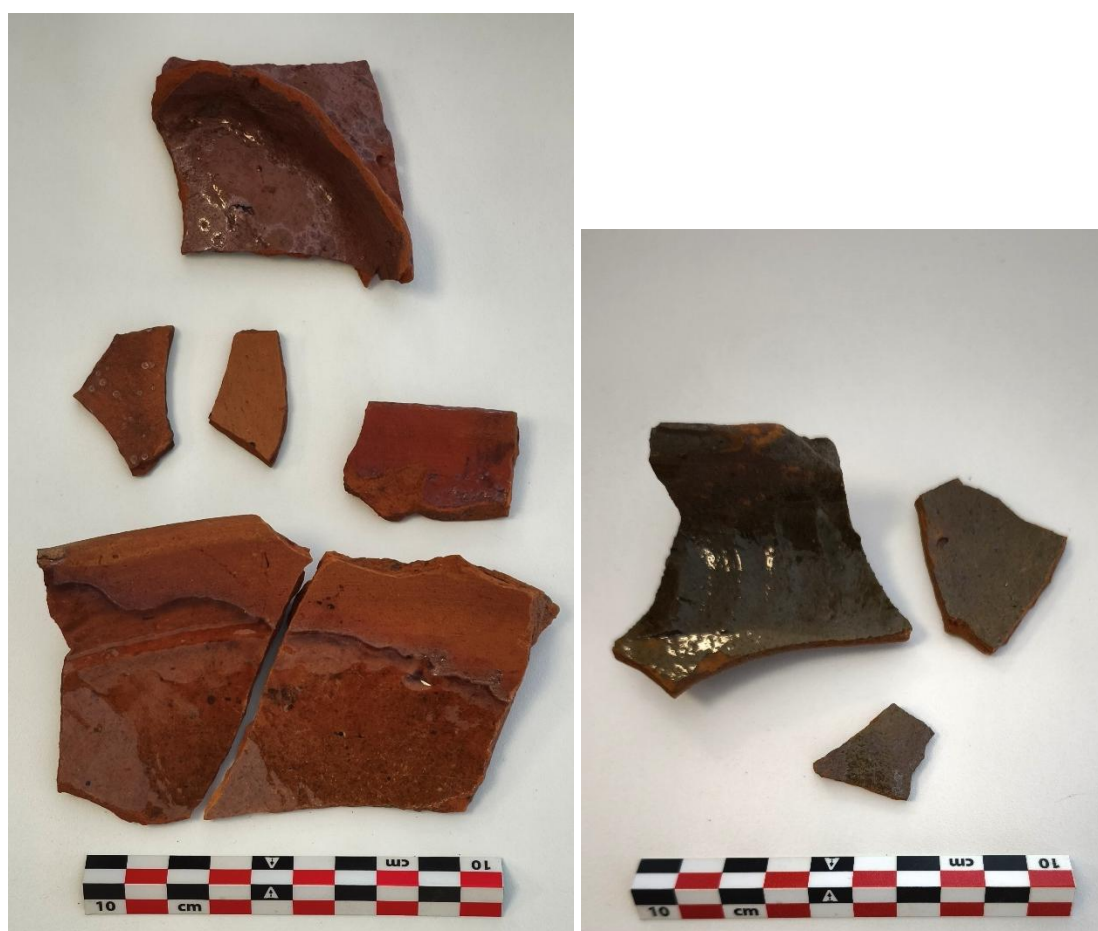
6.1. Aardewerk

6.1.1. Inleiding

Tijdens de uitvoering van de vlakdekkende opgraving werden er geen vondsten ingezameld. Het proefsleuvenonderzoek leverde wel enkele vondsten op. Het betreffen allemaal scherven roodbakkerd aardewerk met loodglazuur.

6.1.2. Aanwezige aardewerksoorten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden enkele vondsten aangetroffen bij het aanleggen van de vlakken en het couperen van de sporen. Specifiek gaat het hier om negen scherven afkomstig uit spoor 1 in werkput 1, met een gezamenlijk gewicht van 217g. Alle fragmenten vertonen sporen van loodglazuur op de binnen- en buitenzijde. Verder kan dit aardewerk nog onderverdeeld worden in een groep waarbij dit loodglazuur een groene schijn heeft gekregen door te weinig zuurstof tijdens het bakproces (reductiegroen, Figuur 47 rechts) en een groep waarbij dit fenomeen niet is opgetreden (Figuur 47 links, Figuur 48). Dit roodbakkerd aardewerk heeft een ruime datering van de late middeleeuwen tot in de nieuwe tijd.

Figuur 47: Foto van de aardewerkfragmenten uit S1 (PS) of S4 (AO), WP1. (© INDAR Bv)

Figuur 48: Foto van de doorsnede van het randfragment met gereduceerd loodglazuur. (© INDAR Bv)

7. SYNTHESE

7.1. Algemeen

Tijdens de opgraving werden in totaal 25 spoornummers uitgedeeld aan (paal)kuilen en een greppel. Hiervan bleken er 21 antropogeen van aard. Vier van de sporen werden na het couperen als natuurlijk geïnterpreteerd. Daarnaast werden er ook verschillende verstoringen ingemeten. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen. De opgraving leverde sporen op die vermoedelijk in twee ruime tijdsperiodes in te delen zijn. Op basis van het uitzicht van de sporen kunnen de oudste sporen in de metaaltijden geplaatst worden. Dit ensemble bestaat uitsluitend uit paalkuilen. De sporen lopen door tot minstens de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd. Tijdens het vooronderzoek werden er namelijk negen scherven roodbakkend aardewerk met loodglazuur aangetroffen. Een deel van de sporen kon omwille van het gebrek aan vondstmateriaal niet gecategoriseerd worden en werd daarom als onbepaald bestempeld.

De meerderheid van de relevante sporen bevond zich geïsoleerd in de ruimte. Er was echter één uitzondering centraal in werkput 2, waar er drie sporen in een driehoekig verband aangetroffen werden. In dit geval gaat het mogelijks om een driepostenspieker. Het blijft echter onzeker, aangezien twee van de drie sporen niet met zekerheid als paalkuilen geïdentificeerd kunnen worden. Verder werden er geen structuren of complexe spoorcombinaties geïdentificeerd binnen het plangebied.

Er doet zich een vrij eenvoudige bodemkundige situatie voor op het terrein met meerdere Ap-horizonten die rusten op een eventuele B-humusaanrijkingshorizont waarna de C-horizont volgt op een gemiddelde diepte van 90 tot 120 cm onder het maaiveld. Profiel 1 (PR1) vertoont een sterke aftopping van de horizonten. De overgangen tussen de lagen zijn erg scherp en recht. Het is daarom waarschijnlijk dat enkel de onderzijde van de sporen bewaard zijn op deze locaties. Andere voormalig aanwezige sporen zouden zo verploegd en opgenomen kunnen zijn in de bovenliggende Ap-horizont. Één bepaald spoor toont ook duidelijk bewijs van deze these. Spoor 14 heeft namelijk een langwerpige uitloper die vertrekt vanuit de vulling. Dit is een restant van het ploegen waardoor de vulling in een streep uitgewreven is. Profiel 2 (PR2) toont een iets andere situatie met de bewaring van restanten van een podzol met een matige Bh-horizont. Echter zijn ook hier erg weinig sporen bewaard. De hydrologische situatie aan deze zijde van het terrein lijkt deze afwezigheid echter te verklaren. De sterke ijzerconcreties in het archeologische vlak aan de westelijke kant zijn het resultaat van de aanzienlijk nattere omstandigheden en sterk fluctuerende grondwaterstand waardoor de metalen opgelost worden en neerslaan waar het grondwater opwelt. Dit proces is duidelijk te zien in de overzichtsfoto's (Figuur 5, Figuur 6). Deze situatie zal het geen interessante plaats gemaakt hebben voor bewoning in het verleden. De kans is daarom groot dat enkel de buitenste grens van een nederzetting uit de metaaltijden aangesneden werd aan de oostkant van het onderzoeksgebied, waar de omstandigheden duidelijk droger zijn. De enkele paalkuilen en de mogelijke spieker bevestigen dit. De afwezigheid van bewoningssporen uit de middeleeuwen en latere periodes, afgezien van de greppel en enkele kuilen, doen vermoeden dat het terrein in gebruik was als landbouwgrond. Het veelvuldig ploegen en ophogen door middel van plaggen hebben het bodemarchief aan deze zijde dan ook weer aanzienlijk verstoord. Dit is zichtbaar aan de verschillende ploeglagen die erg scherp en recht afgelijnd zijn in de profielen. Dit verklaart ook de beperkte bewaring van sporen.

7.2. Vergelijking met andere vindplaatsen

De aangetroffen sporen vertonen specifieke gelijkenissen met een archeologische vindplaats uit de metaaltijden langs de Sint-Isidoorstraat⁴⁰. Het gaat hier om een nederzetting met verschillende bewoningsfasen vanaf de midden bronstijd tot en met de vroeg Romeinse periode. Er werden verschillende gebouwplattegronden geïdentificeerd. Het is plausibel dat de aangetroffen perifere sporen van een nederzetting binnen het huidige plangebied van dezelfde aard zijn als die aan de Sint-Isidoorstraat. De bewaring van het bodemarchief is echter aanzienlijk slechter binnen huidige terrein.

In de omgeving werden ook verschillende andere rijke archeologische vindplaatsen geregistreerd. Langs de Mezenstraat⁴¹ op ca. 350 m ten westen van het plangebied werd een bronstijd grafmonument naast vroeg- en vol-middeleeuwse erven aangetroffen. Aan de Schransdriesstraat⁴² op 350 m ten noordwesten van het plangebied werden eveneens (laat-)middeleeuwse bewoningssporen aangetroffen. 700 m ten zuidwesten van het plangebied werden er langs de Oostmalseweg⁴³ bewoningssporen en structuren aangetroffen die teruggaan op bewoning uit de ijzertijd en de Romeinse periode. Op 750 m ten oosten van het plangebied werden Romeinse waterputten aangetroffen tussen de Lindenlaan en de Melkerijstraat⁴⁴. Ten slotte werden langs de Holleweg⁴⁵ op ca. 700 m in noordwestelijke richting verschillende structuren uit de volle en late middeleeuwen aangetroffen.

Omdat de nabije omgeving reeds bebouwd is en er vermoedelijk een aanzienlijk aandeel van het bodemarchief verstoord is geweest, gaf het terrein langs de Geelgorsstraat een waardevolle kans om deze kennis verder aan te vullen. De ongunstige bodemkundige situatie en de slechte bewaring van het bodemarchief hebben er echter voor gezorgd dat de kenniswinst voor dit terrein beperkt was. Desalniettemin betekent dit onderzoek een belangrijke aanvulling voor het inzicht in het archeologische landschap van de omgeving. Naast de duidelijke bewoningskernen en begraafplaatsen, zijn namelijk ook de perifere gebieden van belang om een volledig beeld te krijgen van de landschapsindeling. Het onderzoek heeft aangewezen dat er nog veel potentieel rust in de nabije omgeving in oostelijke richting.

⁴⁰ VAN DER VEKEN, 2021. NUYTS & VERRIJCKT, 2024.

⁴¹ DELARUELLE et al, 2006.

⁴² MIEDEMA & VAN NOTELAER, 2017. DELARUELLE & VAN DONINCK, 2010.

⁴³ SCHELTJENS et al, 2012.

⁴⁴ SCHELTJENS & DELARUELLE, 2010.

⁴⁵ YPERMAN & SMEETS, 2014.

7.3. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Landschappelijk kader:

- *Welke bodemhorizonten worden in de profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?*

Binnen het plangebied doet zich een vrij eenvoudige bodemkundige situatie voor met meerdere Ap-horizonten die rusten op een eventuele B-humusaanrijkingshorizont waarna de C-horizont volgt op een gemiddelde diepte van 90 tot 120 cm onder het maaiveld.

- *Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?*

De sterke ijzerconcreties in het archeologische vlak aan de westelijke kant zijn het resultaat van de aanzienlijk nattere omstandigheden en sterk fluctuerende grondwaterstand waardoor de metalen opgelost worden en neerslaan waar het grondwater opwelt.

- *Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en de archeologische sporen?*

Deze situatie zal het geen interessante plaats gemaakt hebben voor bewoning, wat de beperkte hoeveelheid archeologische sporen binnen het terrein verklaart.

- *Hoe zag het landschap er tijdens de verschillende bewonings- en gebruiksfasen uit?*

De sterke ijzerconcreties in het westelijke gedeelte van het plangebied wijzen erop dat deze zone regelmatig onder water gestaan heeft. Hier komen dan ook geen bewoningssporen voor. Het is duidelijk minder intensief geëxploiteerd geweest in het verleden. De bodemopbouw is hier beter bewaard gebleven.

- *Heeft de bodem of het landschap een invloed gehad op het landgebruik en de landinrichting?*

Het westelijke gedeelte is minder interessant gebleken voor landbouw vanwege de hydrologische omstandigheden.

- *Zijn er doorheen de tijd, veranderingen op getreden in het landschap en het landschapsgebruik? Zijn deze veranderingen veroorzaakt door de mens?*

Het voorkomen van meerdere Ap-horizonten in de profielkolommen toont de toepassing aan van plaggen bij landbouw. Het landschap zal in zekere mate opgehoogd zijn door deze praktijk.

Nederzetting:

- *Wat is de aard van vindplaats?*

Het is plausibel dat langs de oost-noordoostelijke kant de uiterste periferie van een nederzetting uit de metaaltijden aangetroffen werd. De aangetroffen sporen en hun bewaringstoestand binnen het plangebied is echter te beperkt om hier verdere conclusies uit te trekken.

- *Is de begrenzing van de nederzetting bereikt? Zoja; waar bevindt zich deze begrenzing en hoe manifesteert zich deze?*

Niet van toepassing.

- *Wat is de datering van de nederzetting en zijn er meerdere fases te herkennen?*

De meeste sporen konden worden gedateerd in de metaaltijden. Het is echter belangrijk te benadrukken dat deze datering gebaseerd is op morfologische kenmerken – zoals vorm, vulling en uitloging van de sporen – en op overeenkomsten met vergelijkbare sporen op nabijgelegen sites. Aangezien er geen dateerbaar vondstmateriaal is aangetroffen, kan de datering niet met zekerheid worden vastgesteld.. Verder werden er ook enkele sporen geregistreerd die op basis van uitzicht en vondstmateriaal in de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd geplaatst konden worden.

- *Is er sprake van een ruimtelijke inrichting van het landschap waarbij bepaalde zones een bepaalde functie kenden of toebehoorden aan één erf?*

De greppel die doorheen het plangebied loopt met een noordwest – zuidoost oriëntatie toont sterke gelijkenissen met de percelering zoals aangegeven op de Atlas der Buurtwegen. Dit spoor kan dus naar alle waarschijnlijkheid geïdentificeerd worden als perceelsgreppel.

- *Zijn er gebouwplattegronden aanwezig? Zoja; tot welk type behoren deze gebouwplattegronden? Zijn er uitspraken te doen omtrent datering, functie, constructie en gebruik?*

Centraal binnen het onderzoeksgebied werd er mogelijk een driepostenspieker aangetroffen. Deze sporen kunnen op basis van uitzicht voorzichtig geplaatst worden in de metaaltijden.

- *Zijn er andere sporen, structuren of vondsten die wijzen op de aanwezigheid van een nederzetting of activiteiten die rechtstreeks verband houden met deze nederzetting?*

Nee. De overige sporen betreffen geïsoleerde (paal)kuilen.

- *Zijn er sporen aanwezig die verband houden met een specifieke ambacht?*

Nee.

Materiële cultuur:

- *Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?*

De aangetroffen vondsten behoren allen toe tot de categorie aardewerk (n=9). Ze werden aangetroffen in de vulling van de perceelsgreppel S4. De bewaringstoestand is matig tot slecht te noemen.

- *Zijn er uitspraken te doen omtrent typologie, functie en datering van de vondsten?*

Het betreffen allemaal scherven roodbakkend aardewerk met loodglazuur. Deze konden gedateerd worden van de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd.

- *Zijn de vondsten van lokale oorsprong of wijzen deze op (handels)contacten met andere gebieden?*

Het aardewerk is te beperkt om een goede vergelijking te maken.

- *Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de gebruikers?*

Niet van toepassing. Het vondstenensemble is te beperkt.

- *Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot het aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomst en verschillen zijn aanwijsbaar?*

Niet van toepassing.

- *Was er sprake van herkenbare culturele invloeden en uitwisseling van producten vanuit andere gebieden? En zo ja: van waar en welke invloeden? Zijn er ook aanwijzingen voor de oorzaak van deze culturele invloeden? Is dit door middel van specialistisch onderzoek aan te tonen?*

Niet van toepassing

- *Zijn er op basis van botanisch onderzoek uitspraken te doen over de ontwikkeling van het landschap en de voedsel economie? Zo ja, hoe verliepen deze ontwikkelingen?*

Niet van toepassing.

- *Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk op basis van het uitgevoerde assessment?*

Niet van toepassing.

- *Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van de eventuele vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit ervan?*

Ja. Er wordt vermoed dat binnen het huidige onderzoeksgebied de uiterste periferie van een nederzetting uit de metaaltijden aangetroffen werd. Verder onderzoek naar de oost-noordoostelijke richting toe zou erg verhelderend kunnen zijn wat betreft de context van de aangetroffen sporen.

- *Is er enige vorm van begrenzing zichtbaar?*

De bodemkundige situatie met de sterk fluctuerende grondwaterstand naar het zuidwesten toe, lijkt een duidelijke begrenzing te zijn voor de bewoningssporen. Deze omstandigheden moeten dit deel onaantrekkelijk gemaakt hebben voor bewoning in het verleden.

Aanbevelingen:

- *Welke onderzoeken kunnen in de toekomst de kennis van de site uitbreiden?*

De potentiële kenniswinst omtrent verder onderzoek binnen het huidige onderzoeksgebied en de verzamelde data is beperkt. Onderzoek naar de omliggende percelen kan echter wel erg verhelderend zijn wat betreft de interpretatie van het terrein aan de Geelgorsstraat.

- *Zijn er vondsten die conserveringsmaatregelen nodig hebben zodat deze voor de toekomst bewaard kunnen blijven?*

Niet van toepassing. De vondsten bevinden zich in stabiele toestand.

8. LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Advieszone en plangebied op de topografische kaart	5
Figuur 2: Plangebied en advieszone op het GRB	6
Figuur 3: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek op orthofoto	10
Figuur 4: Overzicht van het verkavelingsplan en de bouwloten op orthofoto	12
Figuur 5: Overzichtsfoto werkput 1 (© INDAR bv)	22
Figuur 6: Overzichtsfoto werkput 3 (© INDAR bv)	22
Figuur 7: Overzicht van de werkputten op de GRB.	23
Figuur 8: Allesporenkaart met spoornummers op GRB	24
Figuur 9: Allesporenkaart op digitaal terreinmodel vlakhoogtes en GRB	25
Figuur 10: Allesporenkaart met spoornummers op orthofoto	27
Figuur 11: Plangebied op het DHM II	32
Figuur 12: Plangebied op de tertiairgeologische kaart	33
Figuur 13: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:200.000	34
Figuur 14: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	35
Figuur 15: Plangebied op de Ferrariskaart	40
Figuur 16: Plangebied op de Vandermaelenkaart	41
Figuur 17: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	42
Figuur 18: Plangebied op de Topografische kaart 1973	43
Figuur 19: Plangebied op de Topografische kaart 1969	44
Figuur 20: Plangebied op de Topografische kaart 1989	45
Figuur 21: Orthofoto 1971	46
Figuur 22: Orthofoto 1979-1990	47
Figuur 23: Orthofoto 2000-2003	48
Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	54
Figuur 25: Profiel 1 in werkput 1 (© INDAR bv)	56
Figuur 26: Profiel 2 in werkput 3 (© INDAR bv)	57
Figuur 27: Allesporenkaart en bodemprofielen op de bodemkaart van Vlaanderen en GRB	58
Figuur 28: Allesporenkaart op het GRB	60
Figuur 29: Allesporenkaart met interpretatie van de sporen op het DTM van de vlakhoogtes	61
Figuur 30: Spoor 13, 14 en 15 in coupe (© INDAR bv)	63
Figuur 31: Spoor 14 in het vlak met ploegspoor (© INDAR bv)	63
Figuur 32: Spoor 2 in het vlak (© INDAR bv)	64
Figuur 33: Spoor 2 in coupe (© INDAR bv)	65
Figuur 34: Spoor 3 in het vlak (© INDAR bv)	66
Figuur 35: Spoor 3 in coupe (© INDAR bv)	66
Figuur 36: Spoor 12 in het vlak (© INDAR bv)	67
Figuur 37: Spoor 12 in coupe (© INDAR bv)	67
Figuur 38: Spoor 4 in het vlak (© INDAR bv)	68
Figuur 39: Spoor 4 in coupe (© INDAR bv)	69
Figuur 40: Spoor 20 in het vlak (© INDAR bv)	69
Figuur 41: Spoor 20 in coupe (© INDAR bv)	70
Figuur 42: Spoor 1, 5, 7 en 23 in coupe (© INDAR bv)	71
Figuur 43: Spoor 11 in coupe (© INDAR bv)	71
Figuur 44: Spoor 18 in het vlak (© INDAR bv)	72
Figuur 45: Spoor 18 in coupe (© INDAR bv)	72
Figuur 46: Spoor 24 in coupe (© INDAR bv)	73
Figuur 47: Foto van de aardewerkfragmenten uit S1 (PS) of S4 (AO), WP1. (© INDAR Bv)	74
Figuur 48: Foto van de doorsnede van het randfragment met gereduceerd loodglazuur. (© INDAR Bv) ..	75

9. LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	49

10. BIBLIOGRAFIE

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2025. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2025a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2025b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2025c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2025d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2025e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2025. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2025. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

CLEDA, B. & HELLINCX, A.-J. 2017. *Nota Beerse Sint-Isidoorstraat*, All-Archeo, Temse.

DE LANGHE, H. & VERRIJCKT, J. 2024. Archeologienota Beerse, Geelgorsstraat, J. Verrijckt Rapport Nr. 1528, Beerse.

DELARUELLE S., DE SMAELE B. & VAN DONINCK J. 2006: *Ovalen voor de doden. Opgraving van een grafmonument uit de bronstijd aan de Mezenstraat in Beerse* (provincie Antwerpen, België).

DELARUELLE S. & VAN DONINCK J. 2010: *Laatmiddeleeuwse potstal aan de Schransdriesstraat in Beerse*, AdAK Rapport 36.

DOV VLAANDEREN, 2025a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>

DOV VLAANDEREN, 2025c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2025a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (1996) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest.

IOE, 2025. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

MIEDEMA, F.R.P.M. & VAN DEN NOTELAER, D. 2017. *Schransdriesstraat (Beerse): Een nota van het uitgesteld traject van het vooronderzoek (landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek)*, VEC nota 147, Brugge.

NUYTS, T. & VERRIJCKT, J. 2024. *Sporen uit de metaaltijden en Romeinse periode: Eindrapport van een opgraving ter hoogte van de Sint-Isidoorstraat te Beerse*. Rapport nr. 1406. Beerse.

PEPERMANS, J. & VAN STEENLANDT, M. 2025. *Nota landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek Beerse, Geelgorsstraat*. Rapport Nr. 24-0097V, Beerse.

SCHELTJENS S., BERVOETS G. & DELARUELLE S. 2012: *Bewoning uit de late ijzertijd en de Romeinse periode aan de Oostmalseweg in Beerse*, ADAK RAPPORT 46

SCHELTJENS, S. & DELARUELLE, S. 2010: *Romeinse waterputten aan de Lindelaan in Beerse*. ADAK Rapport 24.

SCHILTZ, M., VANDENBERGHE, N. & F. GULLENTOPS, 1993. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België. Vlaams Gewest. Kaartblad (24) Aarschot*, Brussel. (voorbeeld)

VAN DER VEKEN, B. 2021. *Archeologisch onderzoek aan de Sint-Isidoorstraat te Beerse: Resten van bewoning uit de late prehistorie met middeleeuwse en nieuwetijdse off-site sporen*. VEC Rapport 110. Geel.

YPERMAN W. & SMEETS M. 2014: *Het archeologisch onderzoek in de Holleweg te Beerse*, Archeo-rapport, 252.

Voorblad:

CARTESIUS, 2025. *Cartesius, Kaartlaag 1939* Available at: http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/viewer.html?url=https://wmts.ngi.be/arcgis/rest/services/seamless_carto__default__3857__800/MapServer&lang=nl, bezocht op 31-10-2024.

II. BIJLAGEN

Archeologierapport

Sporenlijst

Aardewerklijst

Fotolijst

Tekeninglijst

Tekeningen

Plannenlijst

Plannen